

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK

f z e t e k

„Emlékek nélkül, népeknek híre csak árnyék...”
(Vörösmarty Mihály)

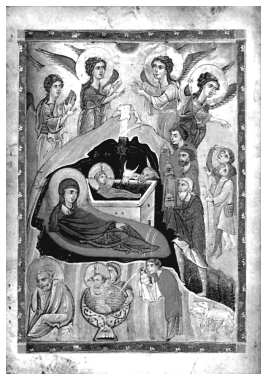
az Erdélyi Örmény Gyökerek
Kulturális Egyesület
havonta megjelenő kiadványa

XVIII. évfolyam 214. szám
2014. december

A Fővárosi Örmény Klub minden hónap harmadik csütörtökén 17 órakor – *decemberben kivételesen 19-én, pénteken* – mindenkit szeretettel vár a Pest megyei Kormányhivatal Nyáry Pál termébe, bejárat a Budapest V., Városház utca 7. szám felől

Szent Khoszrov imája s megemlékezések*

Vele együtt illet Téged, mindenható Atya, életadó és szabadító Szentlelkeddel együtt a dicsőség, a hatalom és a tisztelet, most és mindenkor és örökkön örökké. Ámen.

Iparművészeti Iskola
képeslapja 1912

A pap a Szentháromságot dicsőítően fejezi be a megemlékezéseket (melyeket halkán mondott azalatt, míg a diakónus Szent Khoszrov imáját hangosan mondta el!). Az Atyát mindenhatónak nevezi – bár ez az egész Szentháromságra vonatkozik – mi emberek a teremtést az Atyának tulajdonítjuk. A Szentléleknek a jelzői viszont: életadó és szabadító. Krisztus a mennybemenetele után küldte a Lelket, hogy irányítsa életünket az örökkévalóság felé. Méltó az egész Szentháromságot dicsőíteni, az óév végén s az új kezdetén, hogy mindannyiunkon, s ezen belül az örményeken is megnyilvánuljon Isten Áldása!

Dr. Sasvári László

*Szent Liturgia örmény szertartás szerint – Bp. 2006., 40-42. o.

Lapunk az interneten: a www.magyarormeny.hu honlapon is olvasható.
Elektronikus levélcímünk (e-mail): magyar.ormeny@t-online.hu

Béres L. Attila

Túra- és kultúra-programválogatás

Nemcsak az emlékhelyeket bejáró útítársak, hanem a Fővárosi Örmény Klub novemberi közönsége is nagy érdeklődéssel hallgatta *Dr. Szarka György* előadását, amelynek címe ez volt: **Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület kegyeleti barangolása az I. világháború helyszínein: Isonzó, Doberdó, Júliai-Alpok, Karszt-hegység és a Trieszti-öböl vidékein (2014. július 27–augusztus 1.). Az emléktúra vezetője szerint az utazás elsősorban a szeretetről szólt. „Nem zarándokút, nem hadtörténeti tanulmányút, nem bakancsos turistaút volt, illetve nemcsak az. Mindenből volt egy kicsi...”** – kezdte a műsor első előadója.

Gyuri bácsi lebilincselően kalauzolt ezúttal is az emlékhelyeken, és miközben a kivetített képeket néztük, az előadás végére egyre jobban megbizonyosodtunk arról, hogy ez az út valóban a szeretetről szólt. Anélkül, hogy a szeretetről beszélt volna. A 250 ezer elesett hősnék szóló kegyeleti körutazáson baráti társaság vett részt, nem innen-onnan összeszedett, hanem tizenhat utat

Dr. Szarka György

együtt megtett, összeszokott csapat, akik tudják, Szabó Dezső szavaival, hogy „felelősek minden magyarért”. A kegyeleti barangolásról írt beszámoló utolsó részét az 5–11. oldalon közöljük.

Dr. Szarka György vázolta az EÖGYKE 2015. évi tervezett programját is, amely a Négy ország – egy nemzet nevet kapta. A mai Horvátországon, Szerbián és Románián átvezető körutazás céljaként elmondta, hogy a barangolók az összetartozás jegyében szembesüljenek a Drávaszög, Klet-Szlávia, Bácska, Bánság és Partium magyar vonatkozású történelmi és kulturális örökségeivel, valamint rövid túrákkal felfrissüljenek a Bihar-hegység turista

útvonalain. A programvázlat már a klubesten felkeltette sokunk érdeklődését. A 2015 évi barangolásra történő jelentkezés feltételeit, az útvonaltervet, a részletes programot a füzetek következő számaiban adjuk közre.

A klubest második részében *dr. Issekutz Sarolta* felkérte *Alexa*

Károly irodalom-történészt, hogy mutassa be a *Távol az Araráttól... A magyar-örmény irodalom* című kötetet. A könyvbemutatón először *Dr. Szabó András* előadóművész kellemes orgánumával felolvasta *Ady Endre* egyik szép versét, amely a könyvben is megjelent, *A tavalyi cselédekhez* címűt.

A kötet szerkesztője röviden szólt arról, hogy, ki, hogyan került be a kötetbe. Idézte *dr. Issekutz Saroltát*, aki elmondta, hogy harminchét magyar-örmény író, költő, irodalomtudós, kritikus, egyházi férfi, azaz az irodalom művészeinek életrajzát és műveit tartalmazó könyv – válogatás, amelynek lesz folytatása is.

Előadónk ezután kifejtette gondolatait a kötet első szerzőjéről, a XX. század elejét meghatározó magyar irodalmi szellem, *Ady Endre* örmény kapcsolódásáról, anyai ági örménységéről. A vidéki református papi Pásztor családról nem sok adat maradt fenn, de maga a költő írta meg, hogy örmény az édesanyja, és milyen örmény mondókákat mondott. *Ady* egyébként többször ír örmény témákat, például *A magyar Pimodan (1908)*, *Az ismeretlen diák, Örmények Párizsban*, stb. A Nyugatban egy kortárs író is említ örmény származását. A legújabb kutatásokban: *Gudenus János József* 2010-ben megjelent *Örmény eredetű magyar nemesi családok genealógiája* című kötet 749. oldalán a Simay-család genealógiájának egyik elemeként ott találjuk a tiszzaeszlári Pásztor Máriát (1858–1937) és fiát Diósady *Ady Endrét*.

Természetesen arra nem volt mód, hogy az antológia valamennyi írójáról tudományos előadás hangozzon el, de *Alexa Károly* őszintén vallott az erdélyi magyar-örménység sorát is döntően meghatározó I. világháború emlékeinek hiányáról. Kiemelte, döntő fontosságú az irodalomtörténetben a nyelv, a nyelv használata. A XIX. századi *Petelei István* – az legnagyobb örmény származású magyar novellista *Móricz* előtt, noha magát örményként sehol nem címkézte –, megőrizte

dr. Issekutz Sarolta és Alexa Károly

írásaiban az örménység rituális emlékeit, emancipációját, asszimilációját, városiasodását.

Alexa Károly szólt a szamosújvári „mániákus” *Szongott Kristóf* íróról, aki saját pénzén, húsz éven keresztül adta ki az Armenia folyóiratot. Az „örmény reneszánsz” számon tartja, hogy az ember a gyökereit feltárja, megismerje. A könyvben irodalmi példák mutatják meg az örmény ember, az örmény családiasság, az örmény élet változásait.

Alexa Károly baráti szavakkal emlékezett meg a tragikus hirtelenséggel eltávozott íróról, *Dávid Csabáról*, aki még az előző klubdelutánon itt volt közöttünk. *Dr. Szabó András* pedig felolvasta *Dávid Csaba: Hány haza a kettő?* című írását.

Az olvasmány gyűjtemény szerkesztője a folytatásban *Tutsek Annáról* elmondta azt is, hogy a kilenc kiadást megért *Cilike hebe-hurgya* bakfisanak érzelmes történetéből az író nő gyermekkorának Kolozsvárát is megismerhetjük.

Természetesen arra nem volt mód, hogy az antológia valamennyi írójáról tudományos előadás hangozzon el, de *Alexa Károly* őszintén vallott az erdélyi magyar-örménység sorát is döntően meghatározó I. világháború emlékeinek hiányáról. Kiemelte, döntő fontosságú az irodalomtörténetben a nyelv, a nyelv használata. A XIX. századi *Petelei István* – az legnagyobb örmény származású magyar novellista *Móricz* előtt, noha magát örményként sehol nem címkézte –, megőrizte

Fővárosi Örmény Klub közönsége

Az állambiztonsági hivatalnokból korának olvasott, népszerű írója, *Lázár István* Napnyugati meséket írt, neve sajnos sehol nem szerepel az irodalomtörténetben. 1920-ban *A vörös számum* regényében szigorú „magyar elfogultsággal” ír a kommun borzalmas pár hónapjáról.

Dr. Szabó András

A klub résztvevői és irodalomtörténész előadónk számára is ismert, hogy *Lászlóffy Aladár* sok szállal kötődött az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesülethez. Előadónk szerint a magyar irodalmi köztudatban korántsem a megfelelő helyen tartják számon, a nemzeti köztiszteltet figyelme még nem eléggé fordult a költő felé.

Alexa Károly még kiemelte, hogy *Bartis Ferenc* költő, az Összmagyar Testület megszervezője, fia, *Bartis Attila* író, valamint *Dragomán György* a leghíresebb mai magyar író, és a felbukkanása után azonnal a magyar irodalom élvonalába emelkedett erdélyi *Bodor Ádám* egyaránt mély örmény beágyazottságra vall.

Befejezésül Dr. Szabó András felolvasta *Bodor Ádám: A Szevan-tó közelében* című írását, Alexa Károly pedig jó szívvel ajánlotta az adventben ezt az olvasmány gyűjteményt mindannyiunk figyelmébe.

A nagy sikert aratott könyvbemutató végén a klub háziasszonya, dr. Issekutz Sarolta szólította a könyvben szereplő, és a klubesten jelenlévő *Döbrentei Kornél*, *Kali Kinga* és *Tarján Tamás* írókat, és megkérte őket, vegyék át a tiszteletpéldányukat.

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület és a Bp. II. kerületi Örmény Önkormányzat elnöke megemlékezett az októberben elhunyt *Dávid Csabáról*, valamint *Flórián Antal* színművészről is. Végül tájékoztatást kaptunk a soron következő programokról, így arról is, hogy a Fővárosi

Örmény Klub karácsonyi ünnepe műsora nem december 18-án, csütörtökön, hanem egy nappal később, 19-én, pénteken lesz! A novemberi klubdelután dedikálással és agapéval zárult.

Távol az Araráttól... A magyarörmény irodalom

A lexikonszerű könyvet az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület Kiadó jelentette meg az Erdélyi Örmény Múzeum 20. köteteként. Alexa Károly szerkesztő a 490 oldalas, színes keménykötésű borítóval készült olvasmányos könyvben 37 magyarörmény író, költő, irodalomtörténész, irodalmár pályaképe, fotója és mintegy 160 válogatott szemelvény bemutatására vállalkozott. Abc rendben a könyvben szereplő írók nevei: Ady Endre, Alexa Károly, Ávedik Lukács, Bányai Elemér (Zuboly), Bartis Attila, Bartis Ferenc, Bodor Ádám, Bor Ambrus, Cserei Szász László, Csiky Gergely, Dávid Antal Iván, Dávid Csaba, Dávid Katalin, Doboss Gyula, Döbrentei Kornél, Dragomán György, Flórián Tibor, Gopcsa László, Harmath Lujza, Jankovics Marcell, Kabdebó Lóránt, Kabdebó Tamás, Kali Kinga, Lászlóffy Aladár, Lászlóffy Csaba, Lázár István, Lázár Jolán, Lukácsi(y) Kristóf, Lukács Móricz, Merza Gyula, Moldován Gergely, Papp Miklós (keresztesi), Petelei István, Szongott Kristóf, Tarján Tamás, Tutsek Anna, és Zárug Péter Farkas. A kötetet az erdélyi örmények múltjából nagyszámú archív fotó, valamint az örmény kódexművészet számos állat- és emberábrázolása illusztrálja.

Szennyessy Judit

Kegyeleti barangolás Isonzó, Doberdó, Júliai-Alpok, Karszt-hegység és a Trieszti-öböl vidékein

– 2014. július 27–augusztus 1. (3., befejező rész)

Július 30. A mai napon a Doberdói fennsíkon kalandoztunk. Az isonzói front déli szakaszát, a karszt fennsíkot nevezi az emlékezet és a történelmi tudat Doberdónak. Doberdó a magyarság számára szimbolikus jelentéssel bír, s annak a gyászos emléktörténelmi-földrajzi fogalomsornak a része, amelybe Mohács, vagy a Don-kanyar is tartozik. A súlyos veszteségeket, szomorú emlékeket idéző fogalmon túl azonban Doberdó a magyar hadtörténelem egyik legfontosabb emlékhelye és egyúttal a magyar katonai helytállás és hősiesség jelképe is. Ez a front a hegycsúcsokon folyó háborúhoz viszonyítva más kihívásokat jelentett: vízhiányt, nyáron perzselő meleget és a temetetlen halottak rothadó bűzét. A kőfalak és homokzsáképítmények mögött, illetve a lövészárkokban harcoló katonáink folyamatos gránittűzben és kőzárporban védtek állásaikat. A kora reggeli eső miatt látogatásunkat a Redipugliai katonai emlékhelynél kezdjük.

A monumentális építmény a legnagyobb olasz katonai temető. Közel három évig épült, 1938-ban Mussolini

avatta fel. Az emlékhely magán viseli a kor hegemonisztikus törekvéseinek jegeit.

Az egész hegyet beborító tiszta fehér márvány mintegy 100 méter széles. Ide 100.000 katonát helyeztek el, negyven ezret név szerint, hatvan ezret beazonosítatlanul. A csoport kitaróbb tagjai gyalog közelítették meg a tér másik oldalán található múzeumot, az esőtől félők pedig autóbusszal mentek a találkozóhelyre. Az „Első világháború múzeuma” négy teremből és egy fogadóhelyiségből áll. A vitrinekben megtekintettük a háború tárgyait, azaz fegyvereket, katonai egyenruhákat, orvosi felszereléseket és számos fotót a lövészárkokban zajló életről. Találtunk magyar feliratokat és szegényes oltárokat, amelyek azt bizonyítják, hogy katonáink a messzi idegenben is az otthonukra és szeretteikre gondoltak. Innen a Doberdó legvéresebb csatájának helyszínére, a Monte San Michelére utaztunk. Az 1916. augusztus 5-7-ig tartó ütközet hősei az 1. sz. honvéd gyalogezred és a nagyváradi 4. sz. honvéd gyalogezred katonái voltak. Ez utóbbiak Kratochwill Károly ezredes vezetésével a háromszoros olasz

túlerővel szemben fedezték csapataink visszavonulását.

Kitartásuk eredményeként a túzseréget minden ágyúval és felszereléssel együtt ki tudták vonni az első vonalból. A sikeres akcióért nagy árat fizettek, a védelmező 3000 főből mindössze 200 maradt. Kratochwill ezredes 1918 decemberében is tanújelét adta kiváló hadvezetési képességeinek és hazaszeretetének. A szélnek eresztett katonaság romjain újjászervezte a Székely hadosztályt, amellyel sikeresen védelmezte a Máramarosszigettől a Belényesi medencéig tartó frontvonalat a románok betörésével szemben.

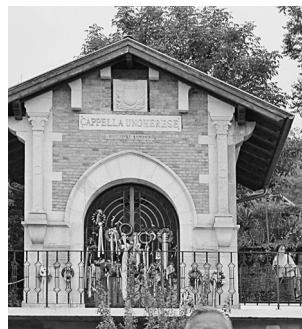
San Martino del Carso felé haladva első állomásunk egy épen maradt kaverna megtekintése volt. Majd az Antall kormány idején, 1991. decemberében felállított, Keresztury idézet-ellátott /"áldozatuk...jóra parancs" emléktömböt koszorúztuk meg. Ezután a nagyváradiak gúla alakú emlékművéhez vonultunk, ahol a koszorú elhelyezése után a székely himnuszt is elénekeltük, utalva a katonák és az ezredes székely kötődéseire. A nagyváradiak emlékművéhez hasonló három darab található a karszton, melyeket a katonák szenvedéseinek helyszínéül Kratochwill ezredes állíttatott fel. Az volt a célja, hogy a katonák idezarándokoló szerettei a négy emlékművet végigjárva ízelítőt kapjanak a háború poklából.

A lövészárkok, földalatti ágyúállások, kavernák megtekintése után a Visintini magyar kápolna felé vitt az utunk. A kápolna helyét IV: Károly magyar király jelölte ki, és katonák kezdték építeni 1916-ban.

1918-ban került volna sor a kápolna felszentelésére, de akkorára az osztrák-magyar hadsereg kénytelen volt visszavonulni. A későbbiekben istállóként, tárolóként használták. 2009 tavaszán kezdték a kápolnát és a telken lévő épületet felújítani a Széchenyi Tudományos Társaság kezdeményezésére és hat-

hatós anyagi támogatásával. Magyar munkások, magyar építőanyagokkal dolgoztak, s 2009. május 30-án ökumenikus szertartás keretében, Sólyom László köztársasági elnök jelenlétében szentelték fel a magyar kápolnát. Négy kör alakú, színes ablakában magyar, az olasz, a szlovén és az osztrák címer látható. A kápolna előtt alakították ki a Hősök falát, amelyet mára számos nemzeti szalag és koszorú díszít. Mi is elhelyeztük koszorúnkát, elénekeltük a himnuszt és mindennapi imádságunkkal is emlékeztünk a nagy háború hőseire. Ezután a délelőtt már megjárt Redipugliai temetőtől mintegy 500 méteres távolságban található Foglianoba mentünk. Itt az osztrák-ma-

gyar katonai temető bejárata előtt tűhegyes ciprusok között németnyelvű tábla figyelmeztetett bennünket, hogy a Monarchia sírkertjébe lépünk be. A 2500 névvel megjelölt sírkő között számos, rossz magyarsággal megírt nevet találtunk. A sírkert közepén a 7000 ismeretlen katonára csontjait fedő sírkövön a következő feliratot olvastuk: „Itt fogadta be a baráti Itália testvéri szeretete az ismeretlenség fényében az osztrák-magyar hadsereg 7000 vitézét, akik a hazájukért estek el”. Itt is elhelyeztük koszorúnkát, elénekeltük a himnuszt, és azon

elméltünk, hogy a magyar hazafiságba miért nem fér bele egy olyan központi emlékhely felállítása, amely valamennyi doberdói hősnak az emlékezés és tiszteletadás helyszínéül szolgál. Ezután visszanyarodtunk utunk központi helye, Gorizia felé. A 35000 lakosú Gorizia az első világháború előtt még Görz névre hallgatott, és az Osztrák-Magyar Monarchia részeként az osztrák arisztokrácia kedvelt nyaralóhelye volt. Olaszország páfordulása ajándékként kapta meg a várost a várral, a villanegyeddal, valamint a szőlőskertekkel fedett apró szlovén falvakkal. Az impozáns belvárosban keresztülmegyünk egy-egy pillantást vetve a jezsuiták által épített Szent Ignác templomra, a főtéren található szökőkútra, és a mediterrán villákra. Az árkok mellett elgyalogolva felmentünk a várba, hogy megtekintsük az első világháború múzeumát.

A 1924-ben történő felszenteléskor a „felszabadulás múzeuma” nevet viselte, és azzal a céllal jött létre, hogy az Olaszországhoz került város olasz karakterét mutassa be. Akkor az első világháborús kiállítási tárgyak a gyűjteménynek csak egy hányadát tették ki. 1938-ban átépítették a múzeumot, s ekkor már nevébe is bekerült a világháború. 1983-ban egy áradás erősen megrongálta a gyűjteményt, s egy hosszú restaurálási és koncepcióváltási időszak eredményeként 1990-ben nyílt meg mai formájában a kiállítás. A múzeumban megtekintettük egy 1917-ben kialakított osztrák lövészárkok rekonstruált változatát, Armando Diaz generális íróasztalát, korabeli fegyvereket és ruházatot, valamint a civil lakosság szenvedését és Görz város pusztulását.

A múzeumlátogatás után az Európa téren keresztül a „K und K” jegyeket magán viselő szecessziós pályaudvar mellett átmentünk Nova Goriziába. Ezt a várost a II. világháború hívta életre. Olaszországnál maradt Gorizia, de elvették tőle a győztes hatalmak a vasútállomást, a kolostort, a folyó-völgyeket, valamint a határoló hegyeket. Tito új jugoszláv város építésébe kezdett, melynek eredményeként jellegtelen beton-tömbök, parkok alakultak ki. Ma a város legnagyobb vonzereje számtalan kaszinója. A szocializmus idején a vasútállomás előtt szögesdrótkerítés választotta el egymástól a két várost, a két országot, s értelemszerűen a két világrendet. Szlovénia függetlenné válása után a szögesdrótot egy határkő váltotta fel, mára pedig szabad az átjárás a két város között. Hazafelé még megálltunk egy bevásárlóközpontban, s nézegetéssel, vásárlással illetve automata masszírozással töltöttük el a rendelkezésünkre álló szabadidőt. Könnyen elaludtunk, s többen álunkban is koszorúztunk.

Július 31. A mai nap „nyaralásszerű” élményeket ígért. Közös programunk a Solkani katonai temető meglátogatásával kezdődött. Ez az úti cél az eső miatt kimaradt, s így ma pótoltuk. Ezt annál inkább is megtehettük, mert az égen sötét felhők gyülekeztek, s az Adriai tengernél beígért fürdőzés és napozás elérhetetlennek tűnt. Buszunk elkanyarodott a távolból-felülről lenyűgöző látványt nyújtó Solcano híd mellett, s megálltunk a katonai temetőhöz vezető bozotos út mellett. A 220 méter hosszú ívhíd a világ leghosszabb kőhídja. A híd a Velencei szecesszió idején épült, 1900

és 1905 között. vasúti hídként 1906-ban adták át, s az első áthaladó vonaton ült Ferenc Ferdinánd is. A hidat az osztrákok 1916-ban felrobbantották, de 1927-ben az olaszok közel eredeti állapotában ismét kőből állították helyre. A temetőhöz való eljutás komoly stratégiai feladatot jelentett Gyuri bácsi számára. Meg kellett oldani, hogy a beláthatatlan kanyarban meghúzódó vasúti sínpályán úgy keljünk át, hogy a vonat észlelése esetén azonnal reagálni tudjunk. Segítőit – utastársaink közül- a kanyar két végpontjához állította, s mi egyenként átkeltünk a sínpályán, majd a vasút mellett haladva elértük a Solkani katonai temetőt. Ez a temető 5103 elesett csontjait tartalmazza, köztük 545 magyar katonáét. A morzsolódó sírköveken alumíniumlapocskák mutatják a neveket. Közülük nagyon sok már leesett, vagy olvashatatlan. A temető közepén egy obeliszk áll, amelynek írástáblájára egy német katonai gyászdal első sora került: „Ich hatte einen Kameraden”. A koszorúzás közben tudatosult bennünk, hogy sok katonánk nem akkor halt meg, amikor elesett, hanem amikor neve is eltűnt, s az emlékezésnek nincs körülírható helyszíne. Az idő javult, a felhők mögött ki-kikandikált a nap, és bu-

szunk Duino felé fordult. Közülünk sokan csak annyit tudunk az Adriának erről a gyöngyszeméről, hogy ebből a kastélyból indult végzetes útjára, Szarajevóba Ferenc Ferdinánd 1914-ben. A kastély több mint négyszáz

éve a Della Torre e Tasso (Thurn und Taxis) család tulajdona. A család története szorosan kapcsolódik a postai szolgáltatáshoz, mivel ezt a tevékenységet több mint 350 éven keresztül több Európai államban, így hazánkban is folytatták. A kastély építése egy római előőr s romjain kezdődött a XIV. században és a XVI. században felhúzott torony hozzátdolásával fejeződött be.

A kastélyt ma is lakják, mi a kiállítás céljára 2003-ban megnyitott termeket tekintettük meg, és gyönyörködtünk az Adriai tengernek az ablakokból, teraszokról elének táruló csodálatos panorámájában. Ámulattal néztük a kastély igényes berendezését, a kristálygyűjteményt, a korabeli fegyvereket és páncélokat, a miniatűr gyermekjátékokat, valamint a vitrinekben kiállított családtörténeti fotókat. Láttuk továbbá azt a zongorát is, amelyen Liszt Ferenc adott koncertet, s több kiadást a Duinói Elégiából. Ez utóbbi versfolyam Rainer Mária Rilke nevéhez kötődik, aki Mária Della Tassonak ajánlotta művét. A hercegnő a költőt többször meghívta kastélyába és egyik fő mecénása lett. Rilke nevét kapta az a sétány, amely 2 km hosszan vezet a tengerpartról a sziklák mentén a kastély bejáratához. A kastély udvarában szuvenir boltok, kávézók szolgálják a turisták kényelmét. Az udvarban található bunkert is meglátogattuk, amely a II. világháborúban a német tengeri flotta őrhelyeként funkcionált. A kastélyhoz fűződik a „Fehér dáma” legendája,

amely szerint az egyik herceg feleségét a tengerbe vetette, aki azonban halálsikolyával kősziklavá változott, s onnan figyel a kastélyt. Amíg a kastélyban szemlélődtünk, kisütött a nap, s így nem volt akadálya, hogy a beígért tengeri fürdözést kipróbáljuk. A szépen rendben tartott szabad strand kabinjaiban átöltöztünk, és birtokba vettük a tengerpartot. Ez a művelet azért nem

okozott nehézséget, mert rajtunk kívül senki sem volt a vízben, illetve a parton. Ez az időjárás az igazi nyaralóknak hűvös volt, s a mediterrán vidéken amúgy is későn kezdődik az élet. Az éttermek is csak dél körül nyitottak, s bármennyire ínycsiklandozó ételek kerültek a levegőbe, a délutáni program miatt nem tudtunk azokban megebedni. De az úszás is nyúl farknyira sikerült, és a napozást is csak tesztelni tudtuk. Mégis nagyszerű volt a Trieszti öböl hatalmas kékségének, a távolban feltűnő vitorláknak és a tenger morajlásának élményét élvezni. Az 1986 óta UNESCO világörökségeként jegyzett Skocjani barlanghoz pontos időben kellett érkezniünk az előre lefoglalt időpont miatt. A Szlovénia déli részén található Skocjani Nemzeti Park önmagában is különlegesség. 413 hektáros területén a karsztosodás összes formakincse

megtalálható.

Nem véletlen, hogy számos szakkifejezés, így a karszt, dolina stb. erről a vidékről származik. A barlang 1885-től látogatható, az elektromos világítást 1959-ben vezették be. A barlangjárást a „csendes barlangban kezdtük, majd a „paradicsom”- és „nagyteremben” folytattuk. Ezek az elnevezések arra utalnak, hogy itt még nem folyik víz,

de a méretek már itt is lenyűgözőek. Ezután átértünk a „morajos” barlangrészbbe, ahol az átlagos magasság 100 méter. A morajos hangot a barlang alján zúgó óriásfolyam, a Timavo okozza. A Timavo a felszínen Rekanak nevezett folyó földalatti folytatása, amely tenger alatti forrásokban jelenik meg az Adriai tengerben. A „morajos barlangban” a hangok különböző helyekről való érkezése mellett arra a táblára is rácsodálkoztunk, amely az 1965-ös árvíz szintjére emlékeztetett. Az út a folyó felett sziklafalba robbantott ösvényen vezetett tovább, majd egy 45 méter magas szakadékot átívelő függő-

hídon haladtunk át. E két építészeti teljesítmény méltán váltotta ki csodálatunkat és elismerésünket. Túránk utolsó állomása a „Kis serpenyők” terme volt. A serpenyők nem egyebek, mint lépcsőzetesen felépülő mészkőtufa gátak.

A beáramló külső fény jelezte, hogy közel másfélórás barlangjárásunk végéhez közelített. A Schmidl teremben található Nagy-és Kis-dolina 163 méteres mélységével mindannyiunkat lenyűgöztött. Akik nem mentek a barlangba, azok végighaladtak azon a kiránduló úton, amely a sziklafalról leömlő hatalmas zuhatagot, és a barlang alatt útját folytató Timavo folyó völgyét öleli körül. Ez a látvány is egyedülálló élményt kínált.

Erre a napra még egy kegyeleti látogatás maradt, a Gorjenskoj katonai temető megtekintése. A legszebb katonai temetőnek tartják a fehér kőkereszteknek zöld hátteret biztosító bukszusok miatt. Ebben a temetőben 10 000 osztrák-magyar (többnyire magyar) katona alussza örök álmát. Itt is névtelenek az áldozatok, mert a márványból vésett feliratok lekoptak. A kovácsoltvas kapun belépve a főösvényen egy kápolnához jutottunk, melyen Horatius idézetet olvastunk: „Édes és dicsőséges dolog a hazáért meghalni”. Elhelyeztük koszorúnkat, elénekeltük a himnuszt, és azzal az érzéssel tértünk nyugovóra, hogy Gyuri bácsinak köszönhetően néhány napon keresztül legalább szimbolikusan osztozhattunk katonáink sorsában.

Augusztus 1. Kora reggel elfogyasztottuk diákszállóbeli utolsó reggelinket és a busz elindult hazafelé. Az első vizesblokkig meghallgattuk Banditól az I.

világháború kitérésének okait, és a nagyhatalmak felelősségét. Elhangzott néhány vers Reményik Sándortól, vitéz Somogyvári Gyulától és Gyóni Gézától, valamint meghallgattunk egy összeállítást első világháborús katonadalokból. Predjama különleges váránál áll-

tunk meg kávézni, és a várat kívülről szemügyre venni. A várat egy 125 méter magas barlang peremére építették. Leghíresebb tulajdonosa Erasmus Lueger rablólovag volt a XIV. században. Mivel a várat nem tudta kívülről bevenni a gyilkost elfogni szándékozó fejedelem, Lueger egyik szolgáját fizette le, aki fénnel jelezte, amikor a lovag elvonult az illemhelyre. Akkor aztán ágyúval porrá zúzták a mellékhelyiséget a lovaggal együtt. A rablólovag örök álmát a parkolóban található, árnyat adó hársfa alatt alussza.

A buszban folytattuk az úti élmények összefoglalását, majd felolvastam sebtében megírt, hevenyészett versemet. Meghallgattuk Gyuri bácsi jövő évi tervezett útirányait, s már előttünk magasodott a Lendvai domboldal. A Cuk borház Lendva legmagasabb pontján, 327 méter magasan terített asztallal

várt Bennünket. Éhségünket a házi szalámi-val és egyéb finomságokkal megpakolt hidegtál és a nagymama sós kiflije csillapította. Megnéztük a három országra nyíló ragyogó kilátást, és lementünk a pincébe borkóstolóra. A különböző fantázianevekkel felruházott

fehér, rozé és vörösbor (Hadik-vére; Piroska könnye stb.) jókedvre derített bennünket, és vásárlásra ösztönzött. Borokkal, borecettel, fűszerekkel megrakodva érkezünk a buszhoz, hogy Istenhozzádot intve Szlovéniának elinduljunk a Bem rakpart felé.

Kegyeleti utunk sok szép élménnyel

gazdagított Bennünket. Útitársaink fegyelmek és kulturáltak voltak. Istennek hála az ötvenkét utas betegség, sérülés nélkül úszta meg a kirándulást. Ismeretségek és barátságok szövődtek. Örömmel és meghatottsággal emlékezünk a közösen eltöltött egy hétre.

Szennyessy Judit verse

Kegyeleti barangolás

Ötvenkettőn útra keltünk
Isonzó mellett keringtünk,
Gyuri bácsi úgy vezetett
Szíve, hangja messze zengett.

Vitt bennünket vízeséshez,
Lovagvárhoz, nem is egyhez.
Koszorúnkat vízre tettük,
Harcolókra emlékeztünk.

Este meg már azt kutattuk,
Van-e örmény családtagunk.
Mindenki beszélt magáról,
Gyerekekről, unokákról.

Caporettóba úgy mentünk,
Tudtuk, e helyen mi győztünk.
Láttunk filmet, húszperceset
Öldöklőket, veszteseket.

Doberdói síkvidéken
Kavernákban senyedv népem,
Egész frontot végig jártuk,
Főhajrával koszorúztunk.

Akinek bírta a lába
Csodás barlang lett jutalma,
Akik pedig fenn maradtak,
Látványként dolinát kaptak.

Gyuri bácsinak hála jár,
Hogy féltőn vigyázott ránk,
Adott sok új ismeretet,
Növelt hazaszeretetet.

Eső áztatta ruhában
Tisztelegtünk Jávorcában
Íszonyatos magasságban
Magyar lelkű kápolnában.

Katonáink itt szenvedtek,
Hegygerincet védelmeztek
Hóba, fagyba, jégbe zárva
Rohantak át a halálba.

Duinóban lábra kaptunk,
Ósi kastélyt körbejártunk,
Szép időben strandolhattunk,
Ebédhez már nem jutottunk.

Kegyeleti volt az utunk,
Számos helyen koszorúztunk,
Magyar Himnuszt énekeltünk,
Hősökért imát rebegtünk.

Most, amikor hazamegyünk,
Mindenkinek híreszteljük:
Hőseinknek nyugóhelye
Nem merülhet feledésbe!

Moravcsek Mária

„A hazáért mindenkor, mindenre kész vagyok”

Ittebei és eleméri Kiss József hadnagy, vadászrepülő

(4., befejező rész)

Borzongató élménye a „kísértetgép” föl-det érése és egy másik pusztulásának lát-ványa. Pergine, kora hajnal. Egy idegen Brandenburgi száll le szinte hangtalanul, nem mozdul semmi. Kiss odarohan, min-den csupa vér, a pilótaiülés, a kormányrúd, a gép fala, az ülővánkosok. A sebesült pi-lóta ájultan fekszik, de még le tudta hoz-ni a gépet és a széllejtő fejt megfigyelő-tiszt holttestét. Aztán a levegőben motor-zúgás, gépfegyverkattogás, bár a felhők-től nem látszik semmi. Majd egy lehulló Brandenburgi félelmetes látványa, ég, mint egy fákllya, lángol, mint egy hatalmas szal-makazal. Mindenki rémülten nézi a bajtár-sak kétségbeesett viaskodását a halállal. A pilóta dugóhúzóba viszi a gépet; a lángok valóban elalszanak. Csak a szárnyak le ne szakadjanak, csak idejében fel tudja húz-ni magát! Nem sikerül. A hangárok mögött fúródik orra a földbe, az égő gép és a benn-égő repülő látványa leírhatatlan. Boksay Antal megteszi; nem gyenge embereknek való. „A borzalom nem hagyott helyet a részvétnek.”

Kiss József május 24-én reggel 6-kor száll fel utójára három Phönix D.IIA vadász-gép rajparancsnokaként. Övé a 422.10 jelű. Primolano felett, a Císmón-folyócska zeg-zugos oldalvölgyei és sziklái körül észak-nak fordulnak, Lamon község látszik alattuk. Kisst öt angol Sopwith-vadász támadja meg, miközben társai másik öttel viaskod-nak. Ő valószínűleg szembefordul velük, ahogy eddig, és tüneményes fordulókkal

tér ki a lövedékek elől. Egyet lelő közü-lük. Most végzetesen elakad a gépfegyver závarzata. Feltehetően lebukik a mélybe, ahogy sebesülésekor, de az angolok jó re-pülő és kíméletlen vadászok: tíz géppus-kából zúdulnak foszforlövedékek a sikló-repülésbe állított, védtelen gépre. A magá-nyos Phönix hatalmas fákljává lobbán, és fekete füstszáslót húzva maga után a mély-be zuhan.

Ennyit értettek meg az angolok Kiss József ragyogó emberségéből.

A király még aznap hadnagyi rangra emelte, hősi haláláról pedig az 55. vadász-repülő század tisztikara adta ki a gyász-jelentést német és magyar nyelven: „Az 55. repülőszázad mélyen megrendülve tu-datja, hogy legkedvesebb és hűséges baj-társa, Kiss József cs. és kir. hadnagy, tulaj-donosa az arany vitézségi éremnek három-szor, az I. oszt. ezüst vit. éremnek négyszer, a II. oszt. ezüst víf. éremnek ötször, a bronz és Károly csapatkeresztnek, 1918. május 24-én légiharcban – a hazáért hősi halált halt. Úgy tekintjük őt, mint a vitéz repülő példaképét, aki légiharcából hússzor került ki győzelmesen.

A temetés május 27-én 4 óra 30 perckor történik a perginei halottasházból.

Kegyelet legyen emlékének!

Tábori posta, 511. 1918. május 24.

Az 55. vadászrepülő század tisztikara.”

A gyászjelentés megfogalmazói jól is-merték őt. Kedves volt, hűséges fia a hazá-nak és vitéz repülő. Végtisztességén egész

Pergine ott szorongott, az angolok pedig koszorút és részvétnyilatkozatot dobtak a levicoi reptérre. Álságos részvét!

Katolikus tábori pap temette, bajtársak állták körül az egyszerű, gyalult fakopor-sót melyen dísztelen fenyőkoszorú feküdt. A keresztben magyarul szerepelt a név: Kiss József. Magyarország és a magyar repülők gyásza kísérte utolsó útjára.

Aztán a keresztet szebbre cserélték, és a császári és királyi közös légierő németül készítette el feliratát: „Hier ruht Feldpilot Kiss”. Ők is tudták, hogy nem kitünteté-seire, hanem pilótajelvényére volt büszke egyedül. Fenyőből, hegyi virágokból kö-tötték a fejére koszorút, a hantra alpesi kö-vekből keresztet raktak ki. Olyan volt vala-mennyi, mint egy-egy hegycsúcs. A hegyek is elbúcsúztatták a levegő lovagját.

A harmadik sírjel földközeli, ferde kő-párna lett beüli egyenlő szárú kereszttel. Ilyenek sorakoznak máig az olaszországi és szlovéniai katonatemetőkben megkopva, csorbán, gyakran név nélkül.

Kiss József rokonát, Kiss Ernő altábor-nagy aradi vértanút négyszer temették el, ittebei és eleméri Kiss József hadnagy va-dászrepülőnek három sírjel jutott.

Vajon van-e negyedik?

Pengineből származó értesülésem

Zeneagapé

Az Örmény Katolikus Plébánián (Budapest XI. ker., Orly u. 6.), a vasárnap 16, 30-kor kezdődő szentmise utáni zeneagapén, **december 21-én** 17, 30-kor *DJ Szongoth Gábor* V. Karácsonyi CD bemutatója. Az idei program: 15 karácsonyi dal kizárólag női éneke-sek előadásában. A dalokat a családi gyűjteményből *Szongoth Anikó* válogatta, bemu-tatja Szongoth Gábor.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Szongoth Gábor szervező

V. Kolozsvári Magyar Napok

Az erdélyi örmények szerepe abban, hogy Kolozsvár Kincses legyen

Kerekasztal beszélgetés, történelmi visszpillantás.

A Bálint Júlia által, a 2014-es magyar-örmény kolozsvári napok megrendezése alkalmából kapott felhívásra, amit a Bocskai ház egyik előadó termében rendeztek, azt a megbízást kaptam, hogy pár szóban körvonalazzam az említésre méltó hozzájárulásunkat Kincses Kolozsvár épített történelmi emlékeinek fennmaradásáért.

Nagy megtiszteltetésnek tettem eleget és azon gondolkodtam pár percig, hogy vajon miért is kincses nekünk Kolozsvár, mi az, amivel ezt a nevet kiérdemelte és emlékezetünkbe örökre bevészte.

Kincses Kolozsvárunk, mert kincseket érő emberek teremtett az idők folyamán kik tevékenységükkel kincseket teremtettek a jövőnek. Megemlíteném itt, ebben a kulturális szentélyben, amely napjaink egyik legszebb, példamutatóbb és eredményesebb összefogásának eredményeként jött létre, nagy elődeinket, akiket a Bocskai ház múltja rejteget magában, ha történelem-politikai téren nézzük a névadó fejedelmet vagy kulturális téren említjük Heltai Gáspárt, vagy a gróf Teleki családot és a gróf Bethlen családot, akik ennek a háznak megadták a mai végleges formáját. Ha csak arra gondolunk, hogy ez a ház az óvár alapjaira is támaszkodik, (XIII-XIV sz.) amit az alagsorban, az általam vezetett restaurálás idején feltártunk és megőriztünk, majd a történelem folyamán, ezeknek a nagy családoknak biztosított szülőházat és otthont, a tőzsomszédságában lévő Mátyás király szülőházával együtt, akkor

történelmünk és további sorsunk megalapozóiról beszélhetünk ma itt, ezzel az alkalommal is.

Ők mind nagyot alkottak és hagytak ránk minden téren, ezek azok a kincsek miket tisztelni, becsülni kell, őseink tisztelésére és megmaradásunk érdekében. Ami engem illet, mint szakembert az csak az épített örökségre vonatkozik. A megmaradt épített örökségünk, talán a legkifejezőbb, mindenki számára legkönnyebben érzékelhető kincseinket tárja elé, mutatja fel majdnem minden utcasarkán a városnak, ahol azt nem rombolták le, tüntették el sokszor tudatosan.

Az a megtiszteltetés ért, hogy egy pár fontos ránk hagyott műemlék-épületet tanulmányozhassak, ápoljak minden tudásommal, helyreállítsak és továbbadjak az utánunk következő generációknak, megőrzésre.

Ezek között említeném a még fennmaradt Szabók bástyáját, ami ma egyik fontos kulturális központja a városnak. A városi tanács felismerése révén és szakmai elismerésünkre ez az új funkció egy élő műemlék-épületet hozott létre. Az általam vezetett helyreállítási munkálatokhoz, aminek megtekintésére tisztelettel felkérek mindenkit, csak pár megalakulási történelmi adatot fűznék hozzá. Zsigmond király 1405. július 2-án kibocsátott oklevelével Kolozsvár engedélyt kapott, hogy a várost kibővítsék és bástyákkal megerősített védőfalakkal vegyék körül. A három-négyezer főnyi

lakosság lassan haladt az építkezéssel, erre utal az egyik kapubástyán V. László címe-re, illetve két másikon az 1476-os és 1477-es évszám. Az 1470-es évek végére elkészült új vár, amelynek falai már 3 kilométer hosszúságban övezték a várost és területe hétszeresére nőtt. A várfalat 18 torony és négy bástya őrizte, ezek közé tartozik a ma is fennmaradt Szabók bástyája is. Bethlen Gábor fejedelem korában a várfalakat és bástyákat kijavították, illetve megerősítették ezt igazolja a keleti oldalon fennmaradt Bethlen-címeres, kétrészes, jól kiolvasható emléktábla.

A mi helyreállításunk is a neogótikus tevével ezt a világot próbálja elélni tárn.

A korszerű belső üveges szerkezet összhangban van a restaurálási előírásokkal és biztosítja a régi eredeti falak és teljes belső könnyebb átláthatóságát.

Helyreállítási munkálataim között több barokk és eklektikus műemlék-épület homlokzatának felújítását is felsorolhatnám, mint a mai Bólyai utcai házat vagy a Hősök utcai ház homlokzatát, ami elé restaurálás után oda helyezték az anyafarkast Romulus és Remus szoborcsoportjával és több Horia utcai lakóház és iskola homlokzatot is.

Nem térnék ki a helyreállítási munkálatok részleteire, annak magasztos érzésére, hogy egy őseinktől ránk hagyott kincshez jogot kapunk hozzányúlni, helyreállítani, ápolni, megerősíteni tartószerkezetét,

ha rászorul és tovább biztosítani értékének jövőjét az utánunk érkezőknek, hogy történelmi épített örökségünk szépségeit ők is láthassák és büszkének lehessenek rájuk, mint mi a mai napon, amikor megemlégtünk párat belőlük.

Záró akkordként csak annyit szeretnék hozzáfűzni, hogy épített örökségünk itt Kolozsváron nagyon bő és értékes adatkal szolgál, amire nagyon büszkének lehetünk. Fennmaradásuk, tőlünk és utódainktól függ. A mi megmaradásunk is nagymértékben függ ezeknek az értékeknek az elismerésétől és további hasznos értékesítésétől. Ehhez biztatom a mai fiatalságot összefogásra, bátorságra, tanulásra és olyan példászerű közös értékteremtő tevékenységre, amit magyar-örmény elődeink tettek az elmúlt évszázadok alatt.

Épített örökségünk, ezért is egyik legfontosabb és kézzel fogható bizonyítéka itteni létünknek, múltásunknak, de általunk és őseink által teremtett kincseink megmaradásának és fennmaradásának is. Ennek érdekében kell tennünk továbbra is, lehetőségeink szerint, a legnagyobb alázattal, tisztelettel és elismeréssel, történelmi értékeink és történelmünk megőrzése, fenntartása és jövőnk biztosítása céljából.

dr. Bulbuk Márton-István építőmérnök

(Kolozsvár, 2014. augusztus 20.)

Mise időpontváltás

Tájékoztatom a kedves testvéreket, hogy miután a Nagytétényi Plébánián változik a miserend, lehetővé vált, hogy a vasárnapi örmény katolikus Szentmise délelőttre kerüljön. Ennek megfelelően **januártól az örmény katolikus Szentmise 11 órakor kezdődik** az Orlay utcai templomunkban. Remélem, az új időpont többeknek megfelel, így a Szentmisék látogatottsága növekedni fog!

Fülöp Ákos lelkész

Prof. Dr. Garda Dezső (Babes-Bolyai Tudományegyetem-Kolozsvár)

A gyergyószentmiklósi kompánia és a Mercantile

Fórum: az örmény önkormányzatiság alapintézménye¹

(1. rész)

Az erdélyi örmények XVII. századi letelepedésük után közigazgatási szempontból sajátos autonómiával rendelkeztek. Apafi Mihály fejedelemnek 1672-ben kiadott letelepedési engedélye alapján az örmények külön területi-közigazgatási egységeket hozhattak létre Erdély területén. A végleges otthonalapítást Tündérkertben, az örmény települések, településrészek létrejöttét Apafi Mihálynak 1680. október 20-iki szabadsomlevele is elősegítette: „Betsületes híveinknek a kereskedő örményeknek – olvas-hatjuk az említett kiváltságlevélben - Birodalmunkban mindenütt, minden városban, falukban és akármely helyeken és minden sokadalmakban és városokban szabad kereskedések lehessen, megbántódások nélkül kereskedhessenek úgy, hogy anuatim száz kordoványokat tartozzanak számunkra készíteni.”

Az örmények általában Erdély kisebb fontosságú helységeiben kerestek otthon maguknak, mivel a nagyobb települések vezetősége nem akarta őket befogadni, mert versenyhelyzetet jelentettek a helyi iparosoknak és kereskedőknek. Ilyen volt többek között a beszercei szászok magatartása. Az 1672-ben, az Erdélyben otthon kereső örmények legfontosabb központja ugyanis a szászok által lakott **Beszerce** volt. Itt kerestek otthon az örmények vezérük Dániel Tódor révén, de ugyanitt

telepedett le a moldvai örmények szucsávi püspöke Minász Zilifdakián Oglu és az öt kíséző örmény papok nagy része. Templomot kölcsönöztek, és beszercei székhellyel létrehozták az örmény püspökséget. Iskolát alapítottak és megszervezték a helyi örmény kompániát. Megalapították céheiket és kereskedelmi társaságaikat.

Gazdasági tevékenységük kiváltotta a szász lakosság irigységét, akik versenytársat, konkurenciát érzékeltek a Besztercén otthonra talált örményekben és azok gazdasági tevékenységében. A szászok 1712-ben találták meg az alkalmat az örmények kiűzésére. Négy örmény személy halála után azt híresztelték, hogy az örmények elterjesztették a pestis járványt Besztercén és az örmény Compagnia tagjait 24 órában belül a város elhagyására, kényszerítették. A Besztercéről elűzött örmény családok Szamosújváron telepedtek le.

A kompániákba való szerveződés, bár lehetővé tette az örménység számára az önkormányzatiság érvényesítését, a reális autonómiát számukra a mezővárosok létrehozása, majd pedig a szabad királyi városoknak biztosított kiváltságok biztosították. Ilyen körülmények között az erdélyi örmények mindent elkövettek azért, hogy két örmények által lakott település – Szamosújvár és Erzsébetváros – mezővárosi, majd szabad királyi városi rangot kapjon.

1 (Elhangzott az *Örmény Kultúra Napján, az Együttélési modellek a történelmi Erdélyben c. konferencián, a marosvásárhelyi Kulturpalota kistermében, 2014. október 11-én.*)

I. Apafi Mihály uralkodása idején az ősi vallását szabadon gyakorló örmény közösség a Habsburg uralom erdélyi állandósulása után, szembe találta magát a katolikus misszionárius papokkal, sőt a Habsburgok igen ügyesen az örmények közül is neveltek ki hittérítőket. Ilyen volt a botosáni születésű Oxendio Virziresco, akinek a XVII. század végén és a XVIII. század elején döntő szerepe volt Erdélybe telepedett népének katolikus hitre való térítésében. Mikor az erdélyi örménység tapasztalta, hogy térítésük elől nincs menekvés, arra kérték Oxendio Virzirescot, hogy érdeklődjön meg: katolikus vallásra való áttérésük ellenében kapnának-e földet, területet városok létrehozására vagy nem. A Habsburgok támogatásukról biztosították az örmény főpapot ebben a kérdésben, de csak vásárlási alapon. Az osztrák hatóságok ígéreteit tudomásul véve az örmények másképp álltak hozzá a katolikus hittérítéshez, röviden ezután pedig nekifogtak városaik létrehozásához. Két helyet szemeltek ki maguknak: az egyik a Martinuzzi vártól délre eső egy négyzetkilométernyi terület volt, a másik, pedig Görgényi uradalom térségében terült el, Görgényszentimre határában. Az 1696-os esztendei válasz a Habsburg hatóságoktól, csupán a bérbevitel lehetőségeit tartalmazta, nem, pedig az örökvásárt. Az örmények főleg akkor háborodtak fel, amikor a Felvincen letelepedett bolgárok I. Lipót császártól megkapták a területvásárlás jogát. Ekkor – az időközben örmény katolikus püspökké kinevezett Oxendio Virziresco – az általa irt memóriummal Bécsbe utazott és a császárnál elérte a két város építéséhez szükséges, földvásárlásra vonatkozó szóbeli engedélyt. Ezek után a püspök, az előzőleg elkészített tervek alapján megkezdte az első örmény város, Szamosújvár felépítését. Az építési munkálatok oly gyorsan haladtak, hogy

Oxendio Virziresco 1700. augusztus 1.-én felavathatta a „Timár Társulat” épületét.

Szamosújvár jogi helyzetét a III. Károly császár (1711–1740) által 1726. október 17-én kibocsátott kiváltságlevél pontosította, mely szabad örmény városnak nevezte a települést (Liberum Oppidum Armenopolitanum vagy Libera Civitas Armenopolis). Ez a város (oppidum = mezőváros) az uralkodótól nyert kiváltságelvek értelmében, nemcsak az adó- és taksafizetés alól mentesült, hanem külön bíróval, tizenkét tanácsossal, örmény és magyar jegyzővel is rendelkezett.

II. József császár Armenopolist 1786-ban a szabad királyi városok rangjára emelte. A szamosújvári örmények ezzel elkerülték azt a lehetőséget, hogy a megyei hatóságoknak legyenek alárendelve. Autonómiájukat tehát megőrizték.

A hagyomány szerint az első örmény családok 1654-ben találtak otthonra a Görgényi – uradalomhoz tartozó *Ebesfalván*. 1658-ban már két papot Ohaneszt és Emanuelst is említették a településen, akik itt fatemplomot építettek. Ugyanebben az esztendőben, az örmény anyakönyvben hat házasságkötésről történt említés a településen.

Az 1685–1686-os esztendőben a katolikus hittérítők elől több mint 20 család menekült el Gyergyószentmiklósról, Ebesfalvára papjuk Potoczki Márton vezetése alatt. Ezek a családok I. Apafi Mihály erdélyi fejedelemtől megkapták az ingyenes letelepedési engedélyt, és biztosították számukra az ősi vallásgyakorlás jogát. Az ebesfalvi örmény közösség tagjai nem akartak területet változtatni, hanem a meglévő települést akarták örmény városá fejleszteni. Elképzelésük végrehajtására II. Apafi Mihály támogatását kérték, aki 1696. február 7-én kiváltságlevéllel látta el őket az Apafiak birtokában lévő, Görgényi

– uradalomhoz tartozó, ebesfalvi örmény település helyzetének a tisztázása alkalmával. A névleges hatalommal rendelkező erdélyi fejedelem kiváltságlevele a következőket tartalmazta:

- Az ebesfalvi földeket és telkeket jogszerűen az örmény közösségre írta át.

- Az ebesfalvi örmények megkapták a saját bíróválasztási jogot. A kiváltságlevelével lehetővé tette hogy kiváljanak az akkor Gyergyószentmiklóson tartózkodó összes erdélyi örmények bírójának alárendeltségéről.

- A közösség saját papot választhatott.

- Az ebesfalviak egész Erdély területén kereskedhettek.

- Mentésítették őket a lovasfogatok biztosításának a kényszerkötelezettsége alól.

- Az ebesfalvi bíró visszautasíthatta a nemkívánatos örmény családok letelepedési kérelmeit.

- Megtiltotta más nemzetiségi személyeknek, hogy az örmény lakosok között lakóhelyeket építsenek.

Az 1696. február 7-én kibocsátott kiváltságlevellel az ebesfalvi örmény közösség kompánia rangra emelkedett.

1712-ben a hatóságok kétszeresére majd négyszeresére emelték az ebesfalvi örmények állami és helybeli adókötelezettségét, annak ellenére, hogy ezt megelőzően katolikus vallásra térésük ellenében adókedvezményt ígértek az Apafi birtokon tartózkodó örményeknek. Az adóemelésre az ebesfalvi örmények, az ősi vallásura való visszatéréssel válaszoltak, papjuk, a már ismert Potoczki Márton vezetésével. Az ebesfalvi örmények magatartása riadalmat keltett mind a katolikus püspökség körében, mind, pedig a Gubernium hivatalnokai között. Az ebesfalviakkal szemben ellenséges érzületet tápláló Oxendio Virziresco a válsághelyzetet az ebesfalvi örményeknek

Szamosújvárra való áttelepítésével akarta megoldani, melyet a Habsburg császárral írt levele is bizonyít.

Mikor az örmény püspök költöztetési terve az ebesfalvi örmények tudomására jutott, a kompánia vezetői Bécsbe utaztak, ahol ismét az ott tartózkodó II. Apafi Mihály segítségét kérték. A névleges hatalommal bíró fejedelem az ebesfalviak kérésére megkérte a császárt, hogy utasítsa el Oxendio Virziresco elköltöztetési javaslatait. A Habsburg uralkodó II. Apafi Mihály beadványára a következőket írta: „nem kényszeríték senkit, hogy más helyekre költözzenek”. Ezzel párhuzamosan az ebesfalvi örményeknek megüzenve, hogy „a legrövidebb időn belül és a legkisebb tiltakozás nélkül térjenek vissza örmény katolikus vallásukra. A visszatérítés érdekében mechtarista szerzeteseket küldtek Ebesfalvára.

1733. augusztus 11-én VI. Károly császár Ebesfalvát mezővárosi rangra emelte Erzsébetváros néven. A Habsburg uralkodó kiváltságlevelével elrendelte az Erzsébetvárosban élő más etnikumú lakosok áttelepítését földcsere vagy kártérítés alapján. Az okiratból kiderül hogy VI. Károly császár jól ismerte a szamosújvári és az erzsébetvárosi örmények közötti ellentéteket, ezért az előbbieknél megtiltotta az Erzsébetvárosra való költözést. A kiváltságlevellel megerősítette a saját pap és plébános választás jogát és megadta a templomépítési engedélyt a településnek. Az önkormányzatiság elve alapján az örmény város lakossága 1 bírót, 12 tanácsost, 1 jegyzőt választhatott, illetve a közigazgatási tevékenységhez szükséges tisztviselőket és kisegítő személyzetet alkalmazhatott. A kiváltságlevellel az erzsébetvárosi örmények számára biztosította a kereskedési jogot, nemcsak Erdély, hanem az egész birodalom területén.

Erzsébetváros a virágkorát Mária Terézia uralkodása alatt érte el. A császárnő 1746. október 3-án kiadott kiváltságlevelében biztosította Erzsébetváros számára a pallosjogot, illetve saját törvényszék létesítéséhez szükséges engedélyt. A császári okirat feljogosította a várost céhek, kereskedelmi társaságok létrehozására. Mária Terézia okirata rendezte Erzsébetváros viszonyát a többi örmény településsel is. Eddig ugyanis az ebesfalviak a gyergyói kompánia bírójának voltak alárendelve. A kiváltságlevellel megjelenésével Armenopolis kivételével Erzsébetvárost emelték ki az összes örmény települések közigazgatási, törvénykezési központjává.

Az 1758. november 28-i kiváltságlevellel Erzsébetvárost a különösképpen kiváltságos városok rangjára emelte. A tizenhárom pontból álló okirat Mária Terézia császárnő elismerését jelképezi az erzsébetvárosi kézműves – kereskedő csoport tevékenységével kapcsolatban. A város az 1758-as esztendőben vásárolta meg örök áron az egész ebesfalvi Apafi birtokot.

1786. december 20-án II. József császár Erzsébetvárost szabad királyi várossá nyilvánította. A császári oklevéllel akár csak Szamosújvár esetében az erzsébetvárosi közösség számára biztosította a megyei hatóságokkal szembeni függetlenséget, de Erdélynek 11 vármegyére való felosztása megfosztotta a települést a többi örmény Compánia feletti közigazgatási, törvénykezési és adóügyi feladatkörétől.

Milyen közigazgatási intézményi háttérrel rendelkeztek az örmények Gyergyószentmiklóson, ahol számbelileg jelentős kisebbségben éltek a székely lakossággal szemben, de másrészt a sajátos székely autonómia korlátozásokat is jelenthetett az örmény közösségnek kollektív jogai érvényesítése szempontjából ?

Mielőtt azonban rátérnénk közösségi intézményei bemutatására, érzékeltetnénk gyergyószentmiklósi otthonalapításuk főbb mozzanatait.

Gyergyószentmiklóson az örmény kereskedők főleg az 1607-es évi országos vásárjog megszerzése után jelentek meg nagyobb számban Gyergyószentmiklóson. Az 1637. évi, majd az 1654. esztendei letelepedésük a Gyergyószentmiklóson otthonra lelt családfelek kereskedelemmel foglalkozhattak.

A XVIII. század első évtizedeiben Gyergyószentmiklós örmény lakosságának szinte felét kereskedők alkották. Ők nagyrészt kereskedelemmel foglalkoztak, felvevőpiacuk iránya Moldva és Közép Európa között váltakozott. A kevésbé módos réteg esetében a kalmárkodás főleg helyi viszonylatban főleg boltos kereskedés révén valósult meg. A szegényebb rétegnél is kimutatható a kereskedelemmel való foglalkozás.

A Gyergyószentmiklóson letelepedő örmények is kompániába szerveződtek, melynek élén a bíró, a nótárius és az esküdtek álltak. A bíróról viszonylag kevés adattal rendelkezünk, nagyrésztük azonban a nagykereskedők közé tartozott. 1703-ban azonban Ákoncz Gergely bíró megalapította az örmény tímárok társulatát. Vagyoni tekintetben ő is a nagykereskedőkhöz tartozott. 1716-ban Szócs Kereszttest is mint bírót, a nagykereskedők között említették. Az 1729-1733 közötti időszakban az örmény kompánia élén a következő elöljárók álltak: János Lázár bíró, Ábrahám Tódor jegyző és Lukács Miklós, Ábrahám Luszig, Ábrahám István, Vákár János Jakabé, Ákoncz Emánuel Kristófé, Jánosi Márton, Ákoncz János Kristófé, Keresztes János, Mánya Izai, Thumán Jakab, Ábrahám Emánuel tanácsosok (esküdtek).

Folytatjuk

Átadták a Nemzet Művésze díjakat

„Mások mellett Töröcsik Mari, Rubik Ernő, Jókai Anna, Szabó István, Kocsár Miklós, Korniss Péter, Kányádi Sándor, Melocco Miklós, Sebő Ferenc, Marton Éva és Novák Ferenc vehette át a Nemzet Művésze díjat, illetve a cím viselését igazoló díszoklevelet hétfőn a Pesti Vigadó épületében.

A Nemzet Művésze díjat a Magyar Művészeti Akadémia (MMA) kezdeményezésére 2013-ban hozta létre az Országgyűlés, idén először ítélték oda és 69-en kapták meg tíz kategóriában. Az elismerést a magyar művészeti élet Kossuth-díjas és 65. – a tánc – valamint a cirkuszművészet esetében 50. – életévét betöltött képviselői kaphatják. A díj életjáradékkal jár, ennek összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 23-szorosa, jelenleg 655 ezer 500 forint.

„Kulturális gazdagság nélkül nincs gazdasági sikerekben is erős ország. A Nemzet Művésze díj a legnagyobb szintű elismerés, amelyről művészekből, Kossuth-díjasokból álló bizottság dönt. A díjazottak tiszta, ikonikus nagyságok, akiknek tevékenysége, életműve előtt pályatársak és a közönség egyaránt elismeréssel adózik” – mondta beszédében Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere.

Kiemelte, hogy a legnagyobb művészek esetében a tenni és a lenni egymást feltételezi, nincs alternatíva. Mint kifejtette, a Nemzet Művésze díjjal a magyar művészet szinte minden területét igyekeztek elérni, hiszen minden szintén vannak olyan alkotók, akik életművükkel, alkotásaikkal különlegesen sokat adtak nekünk.

Balog Zoltán felsorolta, hogy az elismerést a színházművészet, az irodalom, a zeneművészet, a képzőművészet,

a filmművészet, az építőművészet, a táncművészet, az iparművészet, a fotóművészet, a népművészet, valamint a cirkuszművészet területén alkotók számára adományozzák...

A Nemzet Művésze címet egyszerre legfeljebb 70-en viselhetik; mivel Kossuth-díjas cirkuszművész jelenleg nincs, idén 69 művészt jelöltek.

„A díj és a cím létrehozását 2012-ben az a méltánytalan helyzet alapozta meg, hogy a művészeti ágak képviselői közül életjáradékra eddig csak a színészek, a filmesek, valamint az operaművészek voltak jogosultak. Tudtuk, hogy a többi művészeti ág képviselői között is sok idős alkotó él, akinek szociális körülményei nagyon nehezek” – mondta korábban az előzményekről Fekete György...

A Nemzet Művésze díjakat az MMA megalakulási dátumához, november 5-höz kapcsolódva adják át...”

(MTI – 2014. 11. 17.) – *részlet*

*

A díjazottak közül az alábbi művészek örmény gyökerekkel is rendelkeznek. A magyarörmény közösség büszke díjazottjaira és további sikeres életet, jó egészséget kíván Nekik. Büszke arra is, hogy az összes díjazott 10 %-át elérő a magyarörmény díjazottak száma.

Filmművészet: Jankovics Marcell filmrendező;

Fotóművészet: Korniss Péter fotóművész.

Képzőművészet: Gross Arnold grafikusművész; Gyulai Líviusz grafikusművész;

Színházművészet: Huszti Péterszínházművész;

Táncművészet: Novák Ferenc koreográfus;

Zeneművészet: Kocsár Miklós zeneszerző.

Erdélyi Örmény Gyökerek
Kulturális Egyesület

Tarján Tamás

Legemlékezetesebb karácsonyom

az, amelyikre nem is emlékszem. 1950-ben szüleimnek sehogyan sem sikerült karácsonyfát szerezniük. Apám mindennapi élethelyzetekben oly könnyen szétporladó akaraterejét a próbára tevő szituációk rendre megsokszorozták. Nekilátott fenyőágakat gyűjteni a vásárcsarnok környékén, majd inkább gyenge, mint közepes kezűgyességével a gallyakat szép körkörösén egy seprűnyélre drótozta. Feldíszítve – így meséli a család – a kis fa elég jól mutatott a szobán. A kiszáradt ágak azonban a gyertyáktól lángra kaptak. Rohanás a fürdőszobába, fejvesztettség: az apai remekmű összeomlott a ráhajított vizes törölközők alatt. Fénykép őrzi egy kerek fejű kisgyerekek ijedelmét, ám hogy a fa láttán ijedtem-e meg, vagy kevéssel utóbb a tűztől, mára kideríthetetlen.

Édesanyám soha többé nem engedett viaszgyertyákat helyezni a karácsonyfára. Készített is apám egy házilagos izzófűzért, amely minden esztendőben szentestén, este hatkor, az anyuka cseppet követően, a nagy pillanatban mondott csődöt. Következett a sietős izzócsere, a ragtapasszal való rögzítés, a csatlakozó javítása. És, csodák csodája, mindig lón fény. Este nyolcra. A tizenegy kis égő alkotta fonat, ez a technikai műzeumba illő képződmény még a közelmúltban is kihúzott a csávából, amikor úgy tűnt, a százötven villanylámpacskával büszkélkedő vadonatúj fűzér cseperedő fiam kedvéért sem hajlandó szuperálni.

Egyébként az anyuka kisharangja is megvan, remélem, idén újra megcsendül. Anyai nagyapám keze munkája. Színe, formája révén esztétikai unikum; itt csupán kút alakjáról és foltos zöld kalapjáról tesztek említést. A harang kijár belőle, de negyven-ötven perc küszködéssel eddig minden alkalommal vissza tudtam szerelni. A szerkentyűnek pompás helye van az aprócska betlehem mellett, amely az örmény nagypapáéktól öröklődött. Két keleti mágus és egy számár hiányzik belőle. A Kisjézus nem: amióta az eszemet tudom, ugyanúgy tárja karját a jászolban.

(2005)

(Megjelent: *Távol az Araráttól... A magyarörmény irodalom (szerkesztette Alexa Károly) c. könyvben (Kiadó Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, Budapest, 2014)*

December 15-ig tárlatvezetéssel látogatható

Az Orlay utcai Lelkészség (Budapest XI. ker., Orlay u. 6.) örmény muzeális gyűjteményét a látogatók ez év december 15-ig kedd, csütörtök, szombat és vasárnap 14-től 18,30 óráig tárlatvezetéssel látogathatják.

2015. március 16-tól december 15-ig a gyűjtemény új nyitvatartási renddel ismét látogatható lesz.
Zakariás Antal Dirán

Gyarmati Béla

Örmény arcképek (4. rész)

– vizmai Lukács Ignác és Koronghy Hermina

Az örmény arcképekkel nem ismert embereket akarunk bemutatni, hanem egykori örmény elődeink közül némelyeknek, különböző leszármazottaknál máig fennmaradt arcképét szeretném megosztani Olvasóinkkal. Ezeknek a képeknek a piaci értékét nem ismerjük – talán nem sok –, érzelmi értékük azonban felbecsülhetetlen.

Lukács Ignác élete

Lukács Ignác a Lukácsok közül elsőként armális nemességet szerzett erzsébetvárosi Lukács Miklós dédunokájaként,¹ vizmai Lukács Antal Mihály fiaként, gazdag földbirtokos családba született 1811-ben, Lippán². Jogi tanulmányokat végzett, Temes vármegyének előbb al-, majd 1841-től főjegyzője lett. 1840-ben Temesvárott vette feleségül korongyi Koronghy Herminát (*1826 Temesvár, †1885 Budapest), a temesvári polgármester leányát. Házasságukból egy leány és három fiú születet, akik közül különösen Antal lett híres.³ Lukács Ignác 1847–'48-ban Temes vármegye országgyűlési követe volt, aztán szeptemvir⁴ (hétszemélynök) lett, majd a m. kir. semmítőszék bírója, végül kúriai tanácselnök. Tevékenységét nyugalomba vonulásakor valóságos belső titkos tanácsosi címmel és a Vaskoronarend (II. o.) lovagi fokozatával ismerték el. Hermina asszony 1885-ben, Ignác 1890-ben halt meg, mindketten Budapesten.

Bár nem szerepelnek az erdélyi örmény nemesekről szóló műben, de a Koronghy leszármazottak családi emlékezete szerint a Koronghy család is örmény eredetű⁵,

így a Hermina asszonyról készült kép mellett lehet párja a férjéről készültnek – mint ahogy Hermina asszony is méltó párja volt férjének – így az ő képét is bemutatjuk Lukács Ignác portréjával együtt.

A képek

A Lukács Ignácot és a feleségét, Koronghy Herminát ábrázoló festmények egy csodaszámba menő véletlen folytán kerültek a dédunokájukhoz. Eredetileg két „garnitúrában” készültek a képek Ignác két nagyfia, Antal és László számára. A képek egyik („eredeti”) példánya 1945-ben Ignác unokájának, Lukács Géza Ignácnak a gellérthegyi villájában pusztult el, amikor a németek által katonai parancsnokságként használt villát bombatalálat döntötte romba. A családi festmények a család értékeivel együtt megsemmisültek. A képpár „másodpéldánya” egy másik (nőági) leszármazottnál épségben megérte annak halálát az 50-es években, és a széthordott hagyatékából egyedülként – mivel nem kellett senkinek – megmaradtak a festmények, amik végül is szerencsésen Lukács Ignác dédunokájához kerültek. A sors ily módon pótolta a gellérthegyi villában megsemmisült „eredeti” képek elvesztését⁶ és helyreállította az öröklés rendjét.

Mind Lukács Ignác, mind Hermina asszony képe egyidőben, ugyanazon művész keze által született. A Vaskorona rend kitüntetésének Ignácon látható jelvénye arra utal, hogy a kép a nyugalomba vonulása után készült – hiszen ekkor, élete munkásságának elismeréseképpen kapta

a kitüntetését. A képek mintegy 58 cm x 68 cm ablakméretűek, és mindkettőt ugyanolyan, dúsan faragott, széles aranyozott keret szegélyezi. Lukács Ignác ruháját – a Vaskorona rend jelvényén kívül – csupán egyetlen, feltehetően briliáns-gomb díszíti. Arcán látszik a kora: kissé megfáradtnak tűnik.

Vizmai Lukács Ignác nyugalmazott kúriai tanácselnök – Lukács Ignácné, született korongyi Koronghy Hermina

A feleség képe a férjéhez megszólalásig hasonló széles, dúsan faragott keretet kapott. A képek jellegének hasonlósága is sugallja az azonos mestertől való származást. Hermina asszony a képen szélesen dekoltált, elegáns sötét ruhát visel, nyakában apró szemű, többsoros gyöngylánc, fülében diszkrét függő, de a gazdagságnak semmiféle hivalkodó jele nem látható. Arca – férjétől eltérően – derűs, nyugodt.

A képek keletkezése azonban rejtélyes! Sem a művész kilétét, sem a képek keletkezési idejét nem ismerjük, csak annyi bizonyos, hogy 1876, a kitüntetés éve után készült.

Lukács Ignác és Hermina asszony fiági leszármazottai részben Magyarországon, részben Amerikában élnek. A magyarországiakról tudjuk, hogy büszke szeretettel ápolják elődeik emlékezetét.

Lábjegyzet:

¹ Az 1760-ban posztumusz armális nemességet kapott erzsébetvárosi Lukács Miklós gyerkei azonnal nekiláttak a marha-nagykereskedésből jól ismert bánági pihentető puszták környékén való birtokvásárlásnak, így Ignác nagyapja, Lukács Lázár is valódi birtokos – mégpedig nagybirtokos – nemessé vált. Birtokaik fekvése után nevezték magukat vizmai-nak, holott nemesi előnevük valójában nem volt és korábban erzsébetvárosinak nevezték magukat az ot-tani, kereskedési előjogokat biztosító polgárjoguk alapján.

² Egyes források Lukács Ignácot vizmai születésűnek tudják, azonban a lippai rk. plébánia keresztlői anyakönyvébe úgy van bejegyzve, mint akit még születése napján megkereszteltek. Mivel nehéz elképzelni, hogy a vizmai birtokról az aznapos újszülöttet és a gyerekágyas anyát több mint 20 km-re kocsikáztatták volna a keresztlőre, azt kell hinnünk, hogy a lippai plébános az újszülöttet szülőházánál, Vizmán keresztelte, aztán bevezette a lippai plébánia anyakönyvébe. (Vizma Lippa filiája volt.)

³ vizmai Lukács Antal (1842–1909), a Földhitelintézet első igazgatója.

⁴ „septem vir” = hét férfi (lat.) A hétszemélynői tábla egyfajta legfelső bíróság volt, ítéletei jogerősek és végrehajthatók voltak, ellenük fellebbezni a királyhoz sem lehetett. A hétszemélyes tábla tagjának lenni magas szakmai elismerést jelentett.

⁵ A Petőfi Irodalmi Múzeum családtörténeti adatbázisa szerint Hermina asszony nem maga volt örmény származású, hanem Henrik öcsének a felesége: Hermina asszony sógornője ugyanis Capdebó Auróra volt, így az örmény rokonság valóban létezett, csak nem egyenes ágon.

⁶ Hangsúlyozni kell, hogy a megmenekült képek ugyanolyan eredetiek, mint a megsemmisültek, hiszen egyszerre, egyazon mestertől készültek, csupán Ignác más-más leszármazottja számára.

Bálintné Kovács Júlia

Erdélyi örménymagyar meghurcoltak, elítéltek, hősök és mártírok (3. rész)

Kiegészítés

Sajnálatos módon a Füzetek novemberi számában megjelent írásomból a 25. oldalról kifelejtettem két nevet. Most pótolom.

Puskás Csaba (Puskás Attila testvére) Született: Kolozsvár, 1932. dec. 5. Letartóztatásakor (1959. szept. 3.) tanár volt Gyimesfelsőlokon. A vád szerint 1956-tól „intenzív ellenforradalmi tevékenységet fejtett ki”, diákjai és mások előtt magasztalta a magyar forradalmat; ellenségesen kommentálta a romániai nemzetiségi politikát is. A kolozsvári Katonai Bíróság ítélte el 18 év börtönre. Szamosújváron, majd a Bräilai Nagysziget több kényszermunkatelepén raboskodott, 1964 júniusában szabadult. Hazatérése után Kolozsváron, a Tarományi Villamosműveknél dolgozott, az

1970-es árvíz idején (máj. 22-én) Bethlenben, mentés közben vesztette életét.

Zakariás Dezső – Török-csoport. Született: Salamás, 1944. máj. 23. Letartóztatásakor (1965. nov. 13.) gépész volt a salamási faipari kombinátban. A bukaresti Katonai Törvényszék a társadalmi rend megdöntésére irányuló szervezkedésben a Török József vezette csoportban való részvétel vádjával 7 év börtönre ítélte. A marosvásárhelyi Securitátén töltött vizsgálati fogság után, 1966. aug.-tól a nagyenyedi börtönben töltötte büntetését, onnan szabadult 1968. okt. 18-án. Utána a gyergyószentmiklósi IMG öntödében volt munkás, 1992-ig. Közben 1977-ben Kolozsváron elvégzett egy mesteriskolát.

Az olvasók szíves elnézését kéri Bálintné Kovács Júlia

Flórián Antalra emlékezünk

Az 1998-ban alakult Szegedi Örmény Önkormányzatban a legösszetettebb munkát vállalta el a mi Flórián Antalunk. Ő lett a kultúráért felelős alelnök. Ahogyan a kenyérkereső hivatását, a színművészetet, ezt is ugyanolyan felelősen, kitűnő ízléssel és lelkesen gyakorolva oldotta meg. Értékes, magas színvonalú programokat szervezett, bevonva egyházi-, színházi- és neves civileket szereplőkként a szegedi örmények épülésére. Egy kiállítási megnyitó szövegét is szinte kottázta és úgy adta elő, mint a színpadi szerepeit. Érezte, tudta, hogy nem egyedül neki volt fontos egy-egy rendezvény, hanem a helyi közösséget, az összes jelenlévőt megtisztelte szerényen, de precízen, kitűnően szervezett, gyönyörű hangjával előadott, az érdeklődésre ható előadásaival, szavaival. A Szegedi Örmény Önkormányzat 2014. évi szavazási előkészületeiért az utolsó percig tevékenykedett, noha erősen készült az új évadra a Szegedi Nemzeti Színházban. Még a szállását is maga tette rendbe, amin utolsó erejéig dolgozott (falazott, festett, stb.).

Sok hála és köszönet Flórián Antinak az összes szegedi örmény, a Dél-magyarországi Örmény Kulturális Egyesület nevében.

Emlékét szeretettel megőrizzük!

Dr. Tóth Rózsa elnök

Flórián Antaltól búcsúztunk

Drága Tóni bátyám,

Most, mikor mindjárt a régi harminc éves vallásháború krónikájának színpadi változatára készülünk – immár nélkülöd – a szegedi Nagyszínházban: meg kell állnunk, hogy elbúcsúzzunk Tőled, Flórián Antal.

Gyakran kellett szembeemenni, szinte mindennel, pedig nem volt ez programunk, csak a Világ olyan, amilyen, s te ezt Shakespeare-rel, és az őt követő Brechtrel együtt tudtad. Tudomásul venni nem akartuk, hiszen akkor föladtuk volna a harcot, s Te az ilyen típusú belenyugvó föladásokra alkatlilag voltál képtelen.

Mindvégig küzdöttél és mindig bízva bíztál.

S amiért ennek ellenére rajongtak érted, vagy legalábbis elfogadtak az értelmetlen harcaink bölcs – vagy éppen gyáva – megkerülői is, az a szent lobogás és a hihetetlenül szelíd, odaadó hűség volt.

Hűség színpadhoz, családdhoz, érdemes szerzőkhöz, és minden föladathoz. Észrevétlenül voltál mindenkor nélkülözhetetlen. Közben nagyon is tudtuk, láttuk, éreztük, hogy Hamlet, Lear király, Macbeth, Vízkereszt, Szentivánéji álom, Othello, Rómeó és Júlia – némelyik többször is – Veled válik föltámaszthatóan saját előadásunkká.

És az orosz szatírák sem voltak elképzelhetőek nélkülöd: Gogol postamestereivel a jókedvű reményt hoztad a legkülönfélébb cárhű rendszerek idején is: A nevetéssel is lehet szelíden, ám annál hatásosabban verekedni.

A Csárdáskirálynőben senki ilyen komoly hittel nem lett volna képes elővenni a harmadik kezét a gyertyatartós műkeze mellé, hogy mint inas föladja

a kabátot a primadonna távozásához – a szipogva is röhögni kénytelen, elképedő báli Közönség előtt. Rémuült hivatalnokok, idióta párttitkárok, a konventben elnökölő ostoba főbírák sorát röhögtetted ki a legfontosabb előadásainkban a nagy magyar Alföldön.

Belegondolok, hogy milyen kevésen múlik, hogy itt most széles tömegei álljanak a téged országosan ismerő vicces-filmes-kereskedelmi-színház könnyező híveinek, igen, akiket minden bizonyal a szappanos szórakoztató népcsofolgatás egyik sztárjaként mulattathattál volna.

Ezt úzhatted volna az elmúlt évtizedekben bármikor, ám Neked más sors jutott, s akik hiszünk az elrendelésben, tudjuk: ez így volt rendjén. Már életedben legendák öveztek fiatalabb társaid között a próbáidat, a fölkészüléset, az általad alakított figurák háttértörténeteit.

És igen, ezeken mindenkor nagy szeretettel mulattunk, mert a Szellem, amit egy mozdulattal voltál képes behozni közeink: erőt, hitet és vidám jókedvet hozott: A „mégis érdemes” gyönyörű illúzióját.

Örök gyerek maradtál, és mikor úgy hozta a kockánk: hosszú szériákban nyűgöztet le gyermekeinket is: voltál Játékmester, kiskunfélegyházi és Burkus király, és fölsorolhatatlan: ki és mi mindenki.

Önzetlen ügyszeretetedről haláloed híre után írtam bár, de most, hogy magunk között vagyunk, föl akarom idézni egyik néhány évvel ezelőtti akciódát. A keleti vonatokra ülve pár nap alatt végigjártad Erdély magyarul még beszélő színházi városait, hogy személyesen győzd meg a téged fölthetően elképedve hallgató igazgatókat, akiknél előre bejelentkeztél:

Mindenképpen hívják meg magukhoz azt az előadásunkat, amiben Te magad ugyan nem játszottál, ám melyet a kolozsvári-amerikai divatkortársunk

Flórián Antal

Szamosújváron született 1939. október 24-én. 1965-ben végezte el a marosvásárhelyi Szentgyörgyi István Színművészeti Intézetet, és a kolozsvári Állami Magyar Színház tagja lett. Játszott a Békés Megyei Jókai Színházban, a kaposvári Csiky Gergely Színházban, a Katona József Színházban, a Kecskeméti Színházban és a Szegedi Nemzeti Színházban. Alakításaira a groteszk hangvételű szerepformálás jellemző. Több filmben is szerepelt. Főbb szerepei: Jemljanov (Katajev: A kör négy-szögesítése); Florindo (Goldoni: A hazug); Tartaglia (Gozzi: A szarvaskirály); Rinaldo (Modugno: Rinaldo harcba megy); Bubnov (Gorkij: Éjjeli menedékhely); Karenin (Tolsztoj–Sándor J.: Anna Karenina); Toni (Goldoni: Csetepaté Chioggiában). Játszott operettekben is (Orfeusz az alvilágban, Mágna Miska, A cigányprímás, Bob herceg, Fekete Péter).

2014. október 17-én rövid, súlyos betegség után hunyt el.

*

1998-tól az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület színeiben képviselője volt a Szegedi Örmény Önkormányzatnak, majd Budapestre költözésével 2002-től 2014-ig a Bp. Főv. II. ker. Örmény Önkormányzatnak. Elvesztése fájdalmasan érintette az egész magyarörmény közösséget, de megnyugvást ad az a tudat, hogy most már örökké képviselni fogja a magyarörmény kultúrát, a magyarörmény identitást, a magyarörmény megmaradást.

Drága Anti mindig velünk maradsz, nyugodjál békében! EÖGYKE

ősbemutatójaként föltétlenül mindenhol megmutatni valónak ítéltél: Tiramisu, avagy: Megöltem az anyámat. – Nem volt szívem lebeszélni téged erről az elszánt tettről, miközben ex-igazgatódként is tudtam, hogy mire számíthatunk.

És lám: Nagyváradon mégis megjelenhettünk végül, Kolozsvár pedig két évvel később ráébredt, hogy nekik is be kell mutatniuk a művet. Mégsem utaztál értünk hiába, Tóni bátyám. Egész életemben lelkiismereti kérdés volt számodra a vonalon túl maradt magyarság ügye, büszke örmény őseid igazabb magyarrá tettek minden ezzel kérkedőnél, és különbbé azoknál, akiknek ez soha nem volt fontos. Neked az volt.

Tudjuk, hogy nem lehet kibújni a korból, amelyikben élünk, s ahol halnunk kell. A legutóbbi Vasgrófunk próbáin több részletnél jutott eszembe az akkor még remélt lehetőség: Flórián Antal szemében láhatom tükröként saját lelkesedésünket.

Ez a nekem játékos, neked halálosan komoly anakronizmus, amellyel csak azért is más normákhoz tartjuk magunkat, mint a mérvet adó „kor-szer”. Ennek a múltból idelátogató eleganciának a fölénye mindenkor lefegyverző eszközöd volt, anélkül, hogy tudatosan akartad volna bosszantani az ünnepeket meg-nem tartókat magad körül.

Nagyon fogsz hiányozni a színháziak egyetlen igazi ünnepeiről: a mindenkori Premierről: játszóként, társként és értünk ott figyelő nézőként egyaránt.

Bocsásd meg Tóni bátyám, hogy a hálamból most csak ennyire futotta. Nyugtalan lelked nyugodjék békében, előbb-utóbb jövőnk utánad a méla Jacques erdejéből – köszöntelek. B.

(Dr. Bodolay Géza drámai tagozatvezető elhangzott beszéde Flórián Antal temetésén a budai Farkasréti temetőben, 2014. 11. 11-én.) (www.szinhasz.seged.hu – 2014. 11. 11.)

Dávid Csaba

1943-ban született Marosvásárhelyt. Édesapja, Dávid Antal Iván ekkor a kolozsvári Keleti Újság egyik szerkesztője volt. Apai nagyapja törvényszéki tanácselnök Marosvásárhelyt, anyai nagyapja bányatiszt a Marosújvári Sóbányában. A kézdivásárhelyi Dávid családból származott, rokonságban a Zakariás-, Csiky- és Persián családokkal.

1945 óta családjával Budapesten élt. A Rákóczi Gimnáziumba járt, majd huszonkét évesen Lengyelországba költözött, a Varsói Egyetem lengyel szakos hallgatója volt, később szinkrontolmács. 1974-ben hazajött és a Pannónia Filmstúdióban lett dramaturg, majd 1983-tól hét éven át az egykori IPM egyik szerkesztője, főszerkesztője. Később egyik TV csatorna szerkesztője.

Írói munkássága 1975-ben kezdődött a *Buda megvétele* (1974) című történelmi regénnyel, ezután sok műfordítói munkát végzett (1979-ben tőle jelent meg magyarul először Stanisław Wyspiański *Menyegző* című színműve). 1996 óta egy ismeretterjesztő TV-csatorna egyik szerkesztője.

Megjelent az IPM-ben *A kráter* (1992, III.) című regénye, majd *Életrajzjátékok*

Szomorújelentés

Lapzártakor érkezett a szomorú hír, hogy az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület rendezvényeinek hűségese látogatója,

Párizs Egonné született Zakariás Klára Margit

2014. november 20-án elhunyt. Budapesten született 1922. augusztus 17-én, édesapja Zakariás János Emil András, édesanyja Széplaki Margit volt. Búcsúztatására december 11-én, csütörtökön 10 óra 30 perckor a Farkasréti Temető főbejáratánál kerül sor.

Emléküket kegyelettel megőrizzük!

címen egy rövidebb-hosszabb írásokból álló gyűjtemény (2001). Ezután a *Város és költője* (2007), a 19. század végi Krakkról és Stanisław Wyspiańskiról szóló esszéket, majd egy terjedelmes műfordítás, Aleksander Krawczuk lengyel történész *Római császárok* (a kezdetektől Diocletianus trónraléptéig) és *Római császárnék* című könyve (2008). Melléktermékként *Ókori kalandok* címen rövid írások, a 4. századba vetítve (2010).

Dirán és Júlia (2011) történelmi regény, *Dzurkhitján Ábel útjai* (2013) ugyancsak történelmi regény, végül „...azonképpen itt a földön is...” (2014).

Két házasságából négy gyermeke született.

(Megjelent: *Távol az Araráttól... A magyarörmény irodalom* (szerkesztette: Alexa Károly, Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület – 2014 Budapest)

Dávid Csaba 1998-tól 2010-ig, három cikluson keresztül az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület jelöltjeként szerzett mandátumot a Budapest I. ker. Budavári Örmény Önkormányzatban, valamint 2007–2011-ig az Országos Örmény Önkormányzat testületében. Az Erdélyi Örmény Gyökerek füzeteket szerkesztette 1999-től több éven keresztül és rendszeresen publikált a lapban egészen haláláig.

Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek 2014. (XVIII. évfolyam) évi tartalomjegyzéke

XVIII. évfolyam 203. szám, 2014 január

- Szent Khoszrov imája s megemlékezések – Dr. Sasvári László
- Szent karácsony ünnepén – Várady Mária
- Laudáció Dr. Kovács Bálint (Szongott Kristóf-díj)
- Laudáció Dr. Pál Emese (Szongott Kristóf-díj)
- Beszámoló az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület 2013. évi működéséről – dr. Issekutz Sarolta
- Fővárosi Örmény Klub január 16-i műsora: Dr. Szentpétery Tibor, a fotográfus (dokumentumfilm) Előadó: Szentpétery Márta; Kegyeleti barangolás (programajánló) – Dr. Szarka György vetítettképes előadása
- Tájékoztató a parlamenti, önkormányzati és nemzetiségi önkormányzati választásokról – dr. Issekutz Sarolta
- Karácsonyi üdvözlés – Jakubinyi György érsek
- Köszönetnyilvánítás – dr. Issekutz Sarolta
- Benedek Elek: Újzstendei ének (vers)
- 1951 karácsonyának szereplői (fotó)
- Nem volt még ilyen ünnep Udvarhelyen! – Molnár Melinda
- Az Örmények Háza Marosvásárhelyen – Nagy-Bodó Tibor
- Petőfi elveszett levelei – Erdélyi Szemmel 2013/36. karácsonyi szám
- A neoarmenizmus jövője... – Dr. Sasvári László
- Aki, amely, ami... – Murádin László
- A lélek kulcsai (Edvard Mirzoján emlékére) – Szilvay Ingrid
- A Titanic 13 székely áldozata – Erdély, ma 2013. május 5.
- Az erzsébetvárosi Lukácsok – tőzséreiből postamesterek (1. rész) – Gyarmati Béla
- Az Olttól a Küküllőig, avagy hogyan lettem botcsinálta erődtemplom-kutató – Kerny Terézia
- Jakobovits Miklós festőművész
- Jankovics Marcell alkotóművészete Magyar Örökség – Orosz István
- Szongott Kristóf-díj oklevél: Dr. Kovács Bálint és Dr. Pál Emese
- Felhívás – Erdélyi Örmény Gyökerek Kiadó
- Egyházi hírlevél – Ákos atya
- Ünnepeink Gyertyaszentelő Boldogasszonyt Avedik atyával – (a gondnokság)
- Zeneagapé 2014-ben, az Örmény Katolikus Plébánián – Szongoth Gábor
- Helyreigazítás – Dávid Csaba
- Kegyeleti barangolás Isonzó, Doberdó, Júliai-Alpok, Karszt-hegység és a Trieszti-öböl vidékein – Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület programajánlata 2014
- Karácsonyi Zeneagapé – Szongoth Gábor
- Szentpéteri József Ötvös Iparművészeti Stúdió – Borosnyay Klára

- Felhívás – Dr. Puskás Attila
- Felhívás: személyi jövedelemadó 1% felajánlása
- Szent karácsony ünnepén átadott Szongott Kristóf-díj két boldog tulajdonosa (fotó)

XVIII. évfolyam 204. szám, 2014 február

- Szent Khoszrov imája s megemlékezések – Dr. Sasvári László
- Nagy családi körben emlékeztünk és terveztünk – Béres L. Attila
- Fővárosi Örmény Klub február 20-i műsora: Örmény karakterológia a magyar irodalomban – Kali Kinga előadása
- Dr. Szentpétery Tibor életéről – Padányi Gulyás Gáborné Szentpétery Márta
- Házszenelés az Erdélyi Örmény Gyökerek irodájában – M-ZS
- Felhívás – Erdélyi Örmény Gyökerek Kiadó
- Két könyv az Örmény Klubban – Simó Márton
- Gross Arnold képeit saját tanárai is megvették – NZSA
- Magyar Örökség-díjas az EKE
- Nagy Elődeink: Merza Gyula, az EKE első krónikása – Dr. Polgárdy Géza
- A házszenelés a teológia tükrében – Dr. Puskás Attila
- Hollósy Budán – Kis Kornél Iván
- Választások 2014 – Tájékoztató a választási jogszabályokról – (Béres)
- Választások 2014 – Megkérdeztük dr. Issekutz Sarolta EÖGYKE elnököt
- Az erzsébetvárosi Lukácsok – tőzséreiből postamesterek (2., befejező rész) – Gyarmati Béla
- Új könyvet írt Jankovics Marcell – (MTI, 2013. szeptember 30.)
- Roska Márton és az erdélyi régészet (tegnap és ma) – Bajusz István
- Örmények nyomában Kelet-Anatóliában: 7 éj 8 nap – Dr. Puskás Attila
- Kegyeleti barangolás Isonzó, Doberdó, Júliai-Alpok, Karszt-hegység és a Trieszti-öböl vidékein – Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület programajánlata 2014
- Elhunyt Senkálzsky Endre színművész – MTI, Magyar Nemzet Online 2014. január 5.
- „Ha tudtok, szegezzetek rá új zászlót!” – Jakab Gábor
- Drága Bandi bácsi – Bogdán Zsolt
- Szomorújelentés: Keresztes János
- Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe Avedik Hovaneszján atyával – Fotók: Kabdebó János és Heim Pál
- Zeneagapé az Örmény Katolikus Plébánián – Szongoth Gábor
- Lepsénynél még megvolt! – Budavári Örmény Nemzetiségi Önkormányzat meghívója
- Felhívás – Dr. Puskás Attila
- Felhívás: személyi jövedelemadó 1% felajánlása
- Avedik Hovaneszján atya ünnepélyes örmény katolikus szentmisét mutatott be – Fotó: Kabdebó János

XVIII. évfolyam 205. szám, 2014 március

- Szent Khoszrov imája s megemlékezések – Dr. Sasvári László
- Ön mit gondol: milyenek az örmények? – Béres L. Attila

- Történelmi távlatban a magyarországi örmények – Dr. Sasvári László
- A kínai naptár – M
- Honvágy (novella) – Hraczja Kocsar
- Retezár család krónikája (5. rész) Govrik– Kovrik család – Retezár Péter
- Az Ararát népe – Hankó Ildikó
- Felhívás – Erdélyi Örmény Gyökerek Kiadó
- Választások 2014 – Tájékoztató a választási jogszabályokról – (Béres)
- Választások 2014 – Megkérdeztük dr. Issekutz Sarolta EÖGYKE elnököt
- Mátyássy László: Mária Anya bronzszobor a Budai Vár fokán
- Az erzsébetvárosi Lukácsok aranybányái (1. rész) – Gyarmati Béla
- 100 éve született Dávid Antal regényíró – Székely Hírmondó
- Dr. Kabdebó Lóránt prof. emeritus, irodalomtörténész: Epizódok a XX. századi irodalom történetéből – M
- Örmények Magyarfenesen – Bálintné Kovács Júlia
- Lepsénynél még megvolt! – Várady Mária
- Nóti Károly, a pesti kabaré virtuóza – Kovács Dezső
- Zongoraavató a februári Zeneagapén – GG
- Zeneagapé 2014. március 2-án: Vörösváry Márton ifjú hegedű- és zongoraművész
- Zeneagapé az Örmény Katolikus Plébánián – Szongoth Gábor
- Eltávozott Senkálzky Endre (1914–2014) – Kovács Eszter
- Fővárosi Örmény Klub (március 20.) Dr. Sáska László természetbúvár – Kubassek János vetítettképes előadása
- Gyulai Líviusz székesfehérvári kiállítási meghívó
- Egyházi Hírlevél: Nagyböjt–Húsvét – Fülöp Ákos adminisztrátor
- Felhívás – Dr. Puskás Attila
- Felhívás: személyi jövedelemadó 1% felajánlása
- A Budavári Örmény Nemzetiségi Önkormányzat farsangi rendezvényének színészei (fotó)

XVIII. évfolyam 206. szám, 2014 április

- Szent Khoszrov imája s megemlékezések – Dr. Sasvári László
- Az utókor kései tisztelgése Sáska László előtt – Béres L. Attila
- Fővárosi Örmény Klub (április 17.) „Ezeregytornyú Ani” – Pettendi Szabó Péter és Horváth Zoltán György vetítettképes előadása
- Sáska László, orvos, természetbúvár, Afrika magyar csodadoktora – Dr. Kubassek János
- Sáska László (Nagyenyed, 1890. szeptember 26. – Arusha, Tanzánia, 1978. november 8.) – Wikipedia
- Afrika óriásmadarai – részlet Sáska László: Életem Afrika című könyvéből
- Nemzetiségi választások 2014 őszén – dr. Issekutz Sarolta
- Koszorúzás a nemzeti ünnepen (fotó)
- Díjazottjaink: Kobzos Kiss Tamás, Gudenus János József
- Voith Ági Jászai Mari-díjas, érdemes művész az ünnepelt – A magyarörmény közösség

- 1848–49-re emlékeztek az Orlay utcában (fotó)
- Farsangi örmény bál Székelyudvarhelyen – Szálasy Ferenc
- Örményország. Egy négyezer éves nép örök megosztottságban – Kempler Szonja
- Mitől örmény az örmény? Örmény-magyar rokonságelmélet és a legrégebbi nyomtatvány – Ráczi Tímea
- Helyreigazítás (Hollósy Budán) – Szerkesztőség
- Bodor Ádám Kossuth-díjas erdélyi magyar író – Tallózta Bálintné Kovács Júlia
- Bodor Ádám: Téli napok (novella részlet)
- Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület pénzügyi beszámoló 2013 – dr. Issekutz Sarolta
- Székelyföldi körúton Áder János magyar államfő – Bartos Lóránt, Kömény Kamilla, Pethő Melánia, Gy. Turoczki Emese
- Áder János köztársasági elnök látogatása Gyergyószentmiklóson – fotók a Gyergyói Kisújságból. Tallózta Bálintné Kovács Júlia
- Az erzsébetvárosi Lukácsok aranybányái (2., befejező rész) – Gyarmati Béla
- Kriszdosz Hárjáv, hájráv i merelóc! – Áldott húsvéti ünnepeket kívánunk!
- Húsvét ünnepe közeleg – Fülöp Ákos adminisztrátor
- Húsvéti híradás – Túrmezei Erzsébet verse
- Hollósy József (1860–1898) – Mireisz László
- Karácsonyi Péterre emlékeztek – nagykaroly.ro 2013. 03. 25.
- Örmény vonatkozású utazási emlékek Szingapúrból – Karácsony Károly
- Megint helyesbítés – Dávid Csaba
- Sok örmény étel törökként vált ismertté Európában – Új Szó: Ízvilág 2008. április 5.
- Márciusi zeneagapé – Kátainé Szilvay Ingrid
- 5 évvel ezelőtt – emlékezés Lászlóffy Aladár költőre – I. S.
- Legbelső tájkép – Lászlóffy Aladár verse
- Helyreigazítás (Lepsénynél még megvolt)
- Felhívás – Dr. Puskás Attila
- Felhívás: személyi jövedelemadó 1% felajánlása
- Gyergyói szokás: friss kenyér az Isten hozta mellé (fotó)

XVIII. évfolyam 207. szám, 2014 május

- Szent Khoszrov imája s megemlékezések – Dr. Sasvári László
- A legősibb keresztény építészeti és magyar analógiái – Béres L. Attila
- Francia honkastélyától a mohorai szenespecnéig – képek a Sáska család hányattatásaiából – Harth Tamás: Sáska Edit emlékére (részlet)
- Beharangozó új, tervezett sorozatomhoz – Bálintné Kovács Júlia
- Isaszeg, ahol orvos volt, így emlékezik Dr. Sáska Lászlóra – Sulinet Függelék
- Az arushai doktor – Dr. Sáska László – Cseke Gábor
- Örmény családok Marosvásárhelyen 1848 előtt (Melléklet – 1. rész) – Pál-Antal Sándor
- Szentháromság-templom (Örmény Nagytemplom), Szamosújvár (1. rész) – Pál Emese

- Tavasz a télben – Urmánczy Losonci Lilla festőművész kiállítása – M
- Zeneagapé az örmény katolikus templomban: Várallyay Fülöp – Szongoth Gábor
- Egyházi hírlévél – Fülöp Ákos adminisztrátor
- Örmény Genocídium – Kali Kinga
- Magyarörmény kultúra, magyarörmény identitás. Húsz esztendő a II. kerületi örmények szolgálatában c. kiállítás meghívó – Budapest Főv. II. ker. Örmény Önkormányzat
- Szeretettel köszöntjük a 75 éves Lászlóffy Csabát – Bertha Zoltán
- Lászlóffy Csaba: „Mint szél jöttem, s eltűnök mint a hab” (vers), Hallucináció (vers), Korok (vers)
- Szellemi szülővárosom... – Lászlóffy Csaba: Curriculum vitae
- Magyar találmány nap – Egy magyar ember egy napja
- Fővárosi Örmény Klub (május 15.) A magyar tánc évszázadai – eredeti filmfelvételek az SA archívumából – Novák Ferenc (Tata) koreográfus, rendező, etnográfus előadása
- Az erzsébetvárosi Lukácsok és Zalatna – az előzmények (1. rész) – Gyarmati Béla
- Gondolatok a gyulai Ladics házról, és a városban lakó valós, vagy csak feltételezett örményekről (1. rész) – Bálintné Kovács Júlia
- Magyar-örmények Bánát közéletében a 19. században (1. rész) – Németh Ferenc
- Szomorújelentés: özv. Szűcs Gyuláné sz. Maczkó Júlianna
- Májusi programok Zuglóban: Zárug László: Az örök fény és az örök igazság – Diramerján Artin: AZnavour – Zárugné Tancsin Katalin
- Felhívás – Dr. Puskás Attila
- Felhívás: személyi jövedelemadó 1% felajánlása
- Karcnai református templom (fotó)

XVIII. évfolyam 208. szám, 2014 június

- Szent Khoszrov imája s megemlékezések – Dr. Sasvári László
- A magyar tánc történetéről – Béres L. Attila
- Fővárosi Örmény Klub (június 19.) „Odaadással, tisztelettel és állhatatossággal.”
- A Karátsonyi család története – Fogarasy Attila helytörténeti kutató előadása
- Nemzetiségi választások 2014 őszén – dr. Issekutz Sarolta
- Örmény családok Marosvásárhelyen 1848 előtt (Melléklet – 2., befejező rész) – Pál-Antal Sándor
- A II. kerületiek kampánynyitó kiállítása – (Béres)
- „Töretlen lelkesedéssel végzik nemes feladatukat” – Schanda Tamás
- Magyarörmény kultúra, magyarörmény identitás – Húsz esztendő a II. kerületi örmények szolgálatában – dr. Issekutz Sarolta
- II. kerületi örmények kiállításai 20 év alatt
- A Budapest Főváros II. kerületi Örmény Önkormányzat képviselői – Az „Aranycsapat” – dr. Issekutz Sarolta
- Egy híján száz éve történt az örmény genocídium – Molnár Melinda
- A Vörös Hold máig kísért – Bakó Zoltán

- A török miniszterelnök bocsánatot kért Örményországtól – (NOL, 2014. 04. 23.)
- Rilke-ösbemutató Marosvásárhelyen – Antal Erika
- Mariam Kharratján a zongoránál – Szilvay Ingrid
- Szentháromság-templom (Örmény Nagytemplom), Szamosújvár (2. rész) – Pál Emese
- Az erzsébetvárosi Lukácsok és Zalatna – az előzmények (2. rész) – Gyarmati Béla
- Akik igazságban hallatták szavukat ... Emléktábla Karácsonyi Istvánnak – Balta János
- Híres örmény tudósok és feltalálók – K. Nagy Botond
- Meghívó: Ízek utcája – dr. Issekutz Sarolta
- Magyar-örmények Bánát közéletében a 19. században (2. rész) – Németh Ferenc
- Helyreigazítás – Dobó Attila
- Buslig Lajos (1934–2013) – Dr. Gerőffy Ferencz
- Szomorújelentés: Szilágyi Lőrinc
- Szilágyi Lőrinc pap (Gyergyó) búcsúztatója – Magyar Sáska Zsolt
- Az örmény katolikus lelkészség hírei 2014 nyarára – Fülöp Ákos adminisztrátor
- Gondolatok a gyulai Ladics házról, és a városban lakó valós, vagy csak feltételezett örményekről (2., befejező rész) – Bálintné Kovács Júlia
- Telt ház előtt mutatta be Zuglóban az URARTU Örmény Színház Diramerján Artin: AZnavour című darabját (fotó)

XVIII. évfolyam 209–210. szám, 2014 július–augusztus

- Szent Khoszrov imája s megemlékezések – Dr. Sasvári László
- Felelevenített Karátsonyi örökség – Béres L. Attila
- Fővárosi Örmény Klub (július 17.) Film Kabdebó Tamás író, költő, műfordítóról és megzenésített versei – Bevezetőt mond: Kabdebó János
- A Karátsonyi család története (1. rész) – Fogarasy Attila
- A II. kerület lakói nagyon szeretik az örmény ízeket – dr. Issekutz Sarolta
- Zárug László: Az örök fény és Az örök igazság c. verseskötetének bemutatása – Zárugné Tancsin Katalin
- Dr. Erdő Péter az Orlayban (fotó)
- Egy népfaj pusztulása – Dr. Bányai Elemér
- Világosító sz. Gergely vértanuságának keresztútja (V.) – Ávedik Lukács
- Milyen a véletlen – M
- Erdő Péter bíboros ünnepi szentmiséje az örményeknél – (Béres)
- Erdő Péter bíboros úr 2014. június 21-22-én hivatalos látogatást tett... – Fülöp Ákos
- Szentbeszéd Úrnapján („A”év) – Erdő Péter
- Köszönetnyilvánítás – dr. Issekutz Sarolta
- Az erzsébetvárosi Lukácsok és Zalatna (3. rész) – Gyarmati Béla
- Szent Khoszrov imája s megemlékezések – Dr. Sasvári László
- Egy örmény: hét zsidó – Kali Kinga

- Szentháromság-templom (Örmény Nagytemplom), Szamosújvár (3., befejező rész) – Pál Emese
- Magyar-örmények Bánát közéletében a 19. században (3. rész) – Németh Ferenc
- Gyergyóalfalutól Mindszentig és tovább... – Bálintné Kovács Júlia
- Örménymagyarokat tüntettek ki Erdélyben – Bálintné Kovács Júlia
- Laudáció Dr. T. Veress Éva kitüntetésé alkalmából –Dr. Csávossy György
- Húsz év a kerületi örmények szolgálatában – P. ZS.
- Olvasói levelek (Gazdovits Miklós és Dr. Kabdebó Lóránt)
- Nemzetiségi választások – dr. Issekutz Sarolta
- Életem második zarándoklata (1. rész) – Bálintné Kovács Júlia
- Fővárosi Örmény Klub (augusztus 21.) Csiki Gergely, a drámaíró – Ingyenélők – társadalmi dráma (film, 1979)
- Zeneagapé: új, fiatal művészek mutatkoztak be – Zakariás Antal Dirán
- Elhunyt Dr. Bárányi Ildikó Mária – A Máltai Segélyszolgálat temesvári fiókszervezete
- Baráti részvét Bátyámnak és Családjának – Gaur János
- Roska Tamás visszaadta lelkét Teremtőjének – (Magyar Kurír)
- Egyházi Hírek nyárra – Szerkesztőség
- Dr. Erdő Péter bíboros szentmiséje az Orlay utcában (fotó)
- Dr. Erdő Péter bíboros úr ünnepi szentmiséje az örmény katolikus templomban (fotó)

XVIII. évfolyam 211. szám, 2014 szeptember

- Szent Khoszrov imája s megemlékezések – Dr. Sasvári László
- Kánikulai történet: Kabdebó Tamás – Béres L. Attila
- Memento libertatem – Kabdebó Tamás verse
- A Választások előtt Csiky is üzent – Béres L. Attila
- Csiky Gergely – I. S.
- Főpásztori vizitáció az Örmény Katolikus Személyi Plébánián – (Magyar Kurír)
- Homília – Világosító Szent Gergely ünnepe – Küsmödi Attila
- Könyvbemutató Désen – Kovrig Annamária
- „Becsületet szerezte az örmény névnek” – Dr. Sasvári László
- Meghívó szeptember 28-ra, Fogolykiváltó Boldogasszony búcsújára – Fülöp Ákos
- Erzsébetvárosi- és szamosújvári búcsú, 2014 – (képgaléria)
- Bodor Ferenc és Zakariás Antal szerepe 1848/49-ben – Dr. Száva Tibor-Sándor
- A Karátsonyi család története (2. rész) – Fogarasy Attila
- Október 12. napjára kitűzték az önkormányzati és nemzetiségi választásokat – dr. Issekutz Sarolta
- Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület 2014. évi örmény nemzetiségi önkormányzati választás képviselőjelölti listája – Budapesten
- Magyarörmény irodalom – Dávid Csaba
- Magyar-örmények Bánát közéletében a 19. században (4., befejező rész) – Németh Ferenc
- Harc és győzelem a törökök felett – VM

- Örmény arcképek – Lukács Dávid – Gyarmati Béla
- Életem második zarándoklata (2., rendhagyó rész) – Bálintné Kovács Júlia
- Meghívó a gyergyószentmiklósi IV. Örmény Művészeti Fesztiválra – Kulcsár László
- „A hazáért mindenkor, mindenre kész vagyok” Ittebei és eleméri Kiss József hadnagy, vadászrepülő (1. rész) – Moravcsek Mária
- Fővárosi Örmény Klub (szeptember 18.) Bemutatjuk legújabb könyveinket – Alexa Károly: Távol Ararától... A magyarörmény irodalom, Dávid Csaba: ...Azonképpen itt a földön is..., Balázs-Bécsi Attila: Szamosújvári örökség
- Nyilvánosan látogatható lesz az Örmény Katolikus Lelkészség múzeuma
- A kezdődő munkaév kapcsán – Fülöp Ákos
- Szomorújelentés: Botár Edit született Furdek Lujza
- Szomorújelentés: Csíksomlyói Csiky Csaba László
- Szomorújelentés: Dr. Patrubby Miklós
- Szomorújelentés: Dr. Bokross Béláné született Issekutz Sarolta – dr. Issekutz Sarolta
- Meghívó: szeptember 22-én az Aradi Vértanúkra emlékezünk – dr. Issekutz Sarolta

XVIII. évfolyam 212. szám, 2014 október

- Szent Khoszrov imája s megemlékezések – Dr. Sasvári László
- Múltunkat őrző könyvek – Béres L. Attila
- Fővárosi Örmény Klub (október. 16.) Választások után dr. Issekutz Sarolta – Bemutatkoznak képviselőink – Bajusz, Ödön meg a többiek – a legendás Pongráz család (Megemlékezés 1956. október 23-áról) – Moderátor: Várady Mária
- Emlékezés és remény – Daczó Katalin
- Requiem egy tábornokért – Budai Merza Pál
- Örmény Művészeti Fesztivál Gyergyószentmiklóson – (Erdély.ma – 2014. szept. 9.)
- Emlékfal a világháborús hősöknek – Pethő Melánia
- Terítéken az örmény kultúra és gasztronómia – Baricz Tamás Imola
- Erdélyi örménymagyar meghurcoltak, elítéltek, hősök és mártírok (1. rész) – Bálintné Kovács Júlia
- ...fényleni fognak, mint a csillagok – Balta János
- Örmény arcképek (2. rész) – Begidsán Katalin – Gyarmati Béla
- Közös égbolt alatt – (Baratsag.hu – 2014. 09. 18.)
- Mi is ott voltunk – dr. Issekutz Sarolta
- Örmény nemzetiségi választás 2014. október 12-én
- Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület 2014. október 12-i örmény nemzetiségi önkormányzati választás képviselőjelölti listája – Budapesten egyéni képviselőjelöltjeink – dr. Issekutz Sarolta
- Az EÖGYKE Fővárosi listája – dr. Issekutz Sarolta
- Az EÖGYKE Országos listája – dr. Issekutz Sarolta
- Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület közleménye az Országos Örmény Önkormányzat tájékoztatójára – dr. Issekutz Sarolta
- A magyarörmények legfontosabb megemlékező napja – (Béres)
- Devich Benedek, Várallyay Fülöp, Oláh Krisztián, Vörösváry Márton ifjú hegedű- és

- zongoraművész, Vörösváry Ibolya ifjú hegedű- és brácsaművész – I. S.
- Zeneagapé – Szongoth Gábor
 - Nyilvánosan látogatható lesz az Örmény Katolikus Lelkészség múzeuma
 - A Karátsonyi család története (3., befejező rész) – Fogarasy Attila
 - Emlékképek a nagy Háborúról V. – Magyarörmény hősök emléke – Daczó Katalin
 - Szenttamássy Katalin – Magyar Nemzet Olvasói levelek 2014. szept. 12.
 - „A hazáért mindenkor, mindenre kész vagyok” Ittebei és eleméri Kiss József hadnagy, vadászrepülő (2. rész) – Moravcsek Mária
 - Kegyeleti barangolás Isonzó, Doberdó, Júliai-Alpok, Karszt-hegység és a Trieszti-öböl vidékein – 2014. július 27–augusztus 1. (1. rész) – Dr. Szennyessy Judit
 - Szentpéteri József Ötvös Iparművészeti Stúdió felhívása – Borosnyay Klára
 - Zarándokúton Szent Lázár-szigetén (Fotó)

XVIII. évfolyam 213. szám, 2014 november

- Szent Khoszrov imája s megemlékezések – Dr. Sasvári László
- Idővel minden megszépülhet – Béres L. Attila
- Kozma Simon kiállítás megnyitóján (2014. aug. 28.) – Székely András Bertalan
- Választások Utáni elnöki értékelés és beszámoló – dr. Issekutz Sarolta
- Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület mandátumhoz jutott örmény nemzetiségi önkormányzati képviselői, elnökei – EÖGYKE elnök
- Zeneagapé – Szongoth Gábor
- Nyilvánosan látogatható az Örmény Katolikus Lelkészség múzeuma
- Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület az örmény kultúra szolgálatában (2010–2014) – dr. Issekutz Sarolta
- A 110 éve született Zakariás Antal szerepe 1848/49-ben – Dr. Száva Tibor Sándor
- Örmény arcképek (3. rész) – Lukács Róza és Woyciechowski József – Gyarmati Béla
- Könyvajánló – Kovács Bálint
- „Én egy reinkarnálódó személy vagyok” – Laik Eszter
- Erdélyi örménymagyar meghurcoltak, elítéltek, hősök és mártírok (2. rész) – Bálintné Kovács Júlia
- A „Merzs-napló”-hoz – Dr. Sasvári László
- Önszerveződő erdélyi nemzetiségek – Bakó Zoltán
- „A hazáért mindenkor, mindenre kész vagyok” Ittebei és eleméri Kiss József hadnagy, vadászrepülő (3. rész) – Moravcsek Mária
- Megjelenik Zárug Zita és Harkányi Árpád falinaptára (hirdetés)
- Kegyeleti barangolás Isonzó, Doberdó, Júliai-Alpok, Karszt-hegység és a Trieszti-öböl vidékein – 2014. július 27–augusztus 1. (2. rész) – Dr. Szennyessy Judit
- Fővárosi Örmény Klub (november 20): Szarka György vetítettképes beszámolója és Alexa Károly: Távol Araráttól... könyvbemutatója
- Szomorújelentés: Flórián Antal
- Szomorújelentés: Szenkovits Mihály
- Szomorújelentés: Fákó István

- Szomorújelentés: vizmai Lukács Aladár
- Szomorújelentés: Dávid Csaba
- Kiss Ferenc történész emlékére – Prof. Constantin Albinetz
- Árulás arcai – Szil-Vay Ingrid verse
- Corvin közti koszorúzás (Fotó)

XVIII. évfolyam 214. szám, 2014 december

- Szent Khoszrov imája s megemlékezések – Dr. Sasvári László
- Túra- és kultúra- programválogatás – Béres L. Attila
- Távol az Araráttól... A magyarörmény irodalom
- Kegyeleti barangolás Isonzó, Doberdó, Júliai-Alpok, Karszt-hegység és a Trieszti-öböl vidékein – 2014. július 27–augusztus 1. (3., befejező rész) – Dr. Szennyessy Judit
- Kegyeleti barangolás – Szennyessy Judit verse
- „A hazáért mindenkor, mindenre kész vagyok” Ittebei és eleméri Kiss József hadnagy, vadászrepülő (4., befejező rész) – Moravcsek Mária
- Zeneagapé – Szongoth Gábor
- V. Kolozsvári Magyar Napok: Az erdélyi örmények szerepe abban, hogy Kolozsvár Kincses legyen – dr. Bulbuk Márton-István
- Mise időpontváltozás – Fülöp Ákos
- A gyergyószentmiklósi kompánia és a Mercantile Fórum: az örmény önkormányzatiság alapintézménye (1. rész) – Prof. Dr. Garda Dezső
- Átadták a Nemzet Művésze díjakat – (MTI – 2014. 11. 17.) – részlet
- Legemlékezetesebb karácsonyom – Tarján Tamás
- December 15-ig tárlatvezetéssel látogatható – Zakariás Antal Dirán
- Örmény arcképek (4. rész) – vizmai Lukács Ignác és Koronghy Hermina – Gyarmati Béla
- Erdélyi örménymagyar meghurcoltak, elítéltek, hősök és mártírok (3. rész) – Bálintné Kovács Júlia
- Flórián Antalra emlékezzünk – Dr. Tóth Rózsa
- Flórián Antaltól búcsúztunk – B.
- Flórián Antal – (EÖGYKE)
- Dávid Csaba – Megjelent: Távol az Araráttól...A magyarörmény irodalom (szerkesztette: Alexa Károly, Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület – 2014 Budapest)
- Szomorújelentés: Párizs Egonné született Zakariás Klára Margit
- Erdélyi Örményi Gyökerek füzetek 2014. (XVIII. évfolyam) évi tartalomjegyzéke
- A Fővárosi Örmény Klub 2014. évi műsorai
- A Fővárosi Örmény Klub (december 19.): Beszámoló az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület 2014 évi működéséről. – Előadó: dr. Issekutz Sarolta, A 2014 évi Szongott Kristóf-díj átadása, A Kecskés-Együttes ünnepi műsora, Közreműködik: Kátainé Szilvay Ingrid
- Shnorhavor szurp znunt jév, Nor Tari! Áldott Karácsonyt és Boldog Új Évet kívánunk! – A szerkesztőség

A Fővárosi Örmény Klub 2014. évi műsorai

Január 16.

- I. Szentpétery Tibor, a fotográfus (1916. január 5.–2005. február 20.) Előadó: Szentpétery Márta – Dokumentumfilm Dr. Szentpétery Tibor életéből
- II. Kegyeleti barangolás: Isonzó, Doberdó, Júliai-Alpok, Karszt-hegység és a Triest-i-öböl vidékein (2014. július 27–augusztus 1.) programajánló – Dr. Szarka György vetített képes előadása

Február 20.

- Kali Kinga: Örmény karakterológia a magyar irodalomban – Az örmény ember portréja magyar, illetve magyar-örmény írók műveiben

Március 20.

- Dr. Sáska László természetbúvár – Afrika erdélyi örmény származású magyar „csodadoktora” – Kubassek János vetített képes előadása

Április 17.

- „Ezeregytornyú” Ani, az ősi örmény főváros rövid története és építészeti hasonlóságok a koraközépkori magyarországi templomokkal – Pettendi Szabó Péter és Horváth Zoltán György vetített képes előadása

Május 15.

- A magyar tánc évszázadai – eredeti filmfelvételek a SA archívumából – Előadó: Novák Ferenc (Tata) koreográfus, rendező, etnográfus

Június 19.

- „Odaadással, tisztelettel és állhatatossággal.” – A Karátsonyi család története – Fogarasy Attila helytörténeti kutató vetített képes előadása

Július 17.

- Film Kabdebó Tamás író, költő, műfordítóról és megzenésített versei – Bevezetőt mond: *Kabdebó János*

Augusztus 21.

- I. Csiky Gergely, a drámaíró – dr. Issekutz Sarolta
- II. Hajdufy Miklós: Ingyenélők társadalmi dráma filmvetítése

Szeptember 18.

- Bemutatjuk legújabb könyveinket: Alexa Károly: Távol Araráttól... A magyar-örmény irodalom, Dávid Csaba: ...Azonképpen itt a földön is..., Balázs-Bécsi Attila: Szamosújvári örökség – Vendégeink: Alexa Károly és Dávid Csaba

Október 16.

- I. Választások után – dr. Issekutz Sarolta
Bemutakoznak képviselőink
- II. Bajusz, Ödön meg a többiek – a legendás Pongrátz család (Megemlékezés 1956. október 23-áról) – Moderátor: Várady Mária

November 20.

- I. Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület kegyeleti barangolása az I. világháború helyszínein: Isonzó, Doberdó, Júliai-Alpok, Karszt-hegység és a Triest-i-öböl vidékein (2014. július 27–augusztus 1) – Dr. Szarka György vetítettképes beszámolója
- II. Távol Araráttól... A magyar-örmény irodalom – Szerkesztette és bemutatja Alexa Károly irodalomtörténész, közreműködik: Dr. Szabó András előadóművész

December 19., péntek!

- Beszámoló az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület 2014. évi működéséről. – Előadó: dr. Issekutz Sarolta
- A 2014. évi Szongott Kristóf-díj átadása
- A Kecskés Együttes ünnepi műsora
Közreműködik: Kátainé Szilvay Ingrid

Fővárosi Örmény Klub

2014. december 19., péntek! 17 óra

A Pest megyei Kormányhivatal Nyáry Pál terme, Bp. V., Városház u. 7.

Műsor

Beszámoló az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület 2014. évi működéséről.

Előadó: **dr. Issekutz Sarolta**

A 2014. évi Szongott Kristóf-díj átadása

A **Kecskés Együttes** ünnepi műsora

Közreműködik: **Kátainé Szilvay Ingrid**

Rendezői: *Fővárosi Örmény Önkormányzat*

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Támogatók: *Budapest Főv. II. ker.-i Örmény Önkormányzat, Zuglói Örmény Önkormányzat*

*Sknorhavor szurp
zuunt jév
Nor Tari!*

*Áldott Karácsonyt
és Boldog
Új Évet
kívánunk!*

A szerkesztőség

Krizdosz dznáv – ávedisz! Krisztus megszületett – hirdessétek!

*Az erdélyi örmény katolikus templomokban felcsendülő karácsonyi ének szövegével
áldott karácsonyi ünnepeket, jó egészséget és bőséget kívánunk az új esztendőben*

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület folytatja a **pénzadományok gyűjtését** az erdélyi magyarörmény közösségek részére. Pénzbeli adományok az egyesület bankszámlájára befizethetők.

Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Királyhágó fiók: 10100792-72594972-00000007

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület székhelye: 1015 Budapest, Donáti utca 7/a.

Postacíme: 1251 Budapest, Pf. 70. **Telefon:** 201-1011, **fax/tel.:** 201-2401

Elnök: dr. Issekutz Sarolta

ERDÉLTI ÖRMÉNY GYÖKEREK – füzetek

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület havonta megjelenő kiadványa

A kiadványt támogatja:

a Fővárosi Örmény Önkormányzat

(1054 Budapest, Akadémia u. 1. II. emelet 280, telefon: 332-1791)

(felfogadás: hétfőn 16.30–18.30 óráig, fovarosiormenty@gmail.com),

a Zuglói Örmény Önkormányzat,

valamint az Emberi Erőforrások Minisztériuma Nemzeti Együttműködési Alap

Nyilvántartási szám: 2.2.4/78/2002.

Főszerkesztő: **Béres L. Attila**

Felelős kiadó: **dr. Issekutz Sarolta**

Munkatársak: Dr. Sasvári László, dr. Issekutz Sarolta, Bálintné Kovács Júlia (Kolozsvár),

Dr. Puskás Attila (Marosvásárhely)

Szerkesztőség: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel.: (1) 201-1011, Fax: (1) 201-2401

Lapzárta: minden hónap harmadik csütörtökét követő hétfő!

Tördelés: Gulyás Zsolt

Nyomdai munkák: Pannónia Nyomda Kft.